

GEMISTI PLE

THONIS DE GESTIS GRAECORVM
post pugnam ad Mantineam per Capita tra-
ctatio, duobus libris explicata,

M, ANTONIO ANTIMACHO IN-
TERPRETE.

 AD HAEC,
DIONYSII HALICARNASSEI PRAECE-
pta De oratione Panegyrica, De oratione Nu-
ptiali, De oratione Natalitia, De Epithalamijs.

DEMETRII PHALEREI PRAECEPTA
De membris & incis, De periodis, De compo-
nendis epistolis, De characteribus dicendi.

POLYAENI DE RE MILITARI
Praefatio.

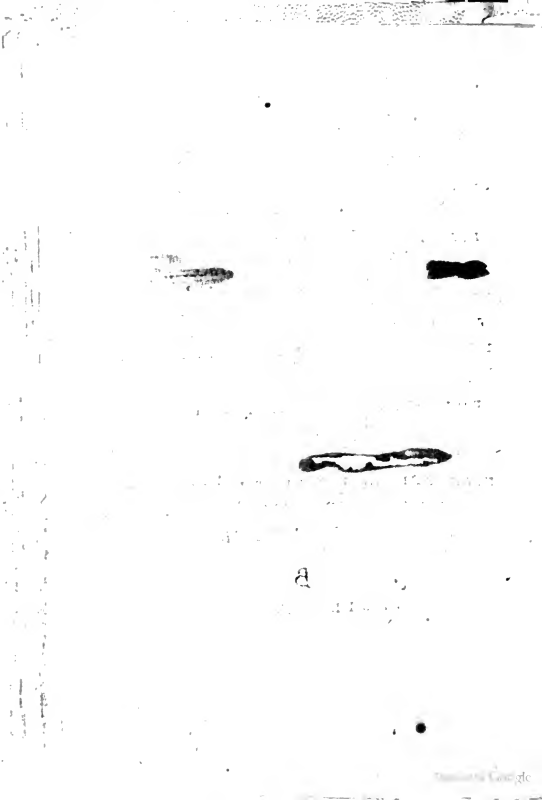
EODEM INTERPRETE.

M, ANTONII ANTIMACHI DE LAVDI-
bus Graecarum literarum Oratio.

*Omnia nunc primum in lucem edita, Cum privi-
legio ad triennium.*

J. B.
BASILAE.

M. ANTONIVS ANTI
MACHVS ALBERTINO LOL

LIO S. D.

Edeunti mihi e' Græcia, quò li-
terarum Græcarum ediscen-
darum gratia concesseram, Pa-
ter meus, uir planè clarissimi
nominis, ac in tractandis Rei-
publicæ negotijs prudentissimus, & de bo-
narum artium studijs optime meritus, onus in-
iunxit, ut aliquid Gemisti Pethonis, in quo-
uis scientiarum genere omnium consensu emi-
nentissimi, cuius nomen ob famæ celebra-
tem acceperat, in latinum conuerterem. Ego
uero, uti par erat, quo eius uoluntati obseque-
rer, nactus idoneum tempus, Gemisti histo-
riam de gestis Græcorum post prælium ad
Mantineam duobus libris explicatam, Ro-
mana lingua donâui, ad eumq; mittendam
curauî. Verum cum ob uarias fortunæ ui-
cissitudines, à qua etiam plusquam oportebat
conflictati fuimus, eam sicuti animo ha-
bebam nunquã edidissẽ, imò potius ob-
liuioni penitus tradidissẽ: tandem post lon-
gam annorum seriem, casu nescio quo, in ma-
nus meas incidit. Quã tu (qui me sæpissime
domi conuenire soles, ut in ijs me consulas
quæ in officina tua cuduntur, ex qua noui
semper aliquid quod nimirum alios delectet,

“ 2. teipsum

te ipsum laudibus illustret, emanare solet) forte fortuna conspicatus, mecum agere cepisti, ut eam ad communem historiae studiosorum utilitatem & delectationem, typis publicandam permitterem. Quod sane, cum propter ingenij acumen, morum lepiditatem, uite integritatem, ac ob praecelaram uirtutis indolem atque doctrinam, quam in iuuenili aetate supra annos praeter fers, tanta apud me polleas gratia & auctoritate, quanta amicorum nemo, tibi efflagitanti, & assiduis precibus contendenti, denegare non potui. Itaque prodeat in lucem, cohortatione tua. Sed quo facilius intelligas quanti te faciam, quippe quem artis rhetoricae mysterijs, quae in uariis scribendi genere ad bene dicendum attinent, plurimum oblectari non ignorem: concinnavi tibi quoddam munuleculum, ex intimis Graecorum fontibus repetitum. Quod profecto tibi a ceteris quam plurimis, qui eisdem studiis delectantur, non iniucundum fore censeo. Nactus enim his proximis feriis pusillum laxamenti, conuerti quaedam ex duobus doctrina nobilibus & claris graecorum authoribus artis rhetoricae praeccepta, nequaquam trita, aut peruulgata: e Dionysio Haliarnasseo de Panegyricis conscribendis, de laudandis nuptijs, de laudando natali die, &

de con-

de conficiendis epithalamijs : & ex Demetrio Phalereo de membris et incisis, de periodis, de modo componendarum epistolarū, ac de characteribus dicendi : ex quibus omnibus modicū quoddam corpus confeci, quod frequenter in manibus habere poteris. Nam si documenta quæ in eo cōtinentur, studiose (sicuti spero) complecti sequiq; uolueris, in diuersis scriptionis generibus, cum crebris exercitationibus, tum scribendo, modò uerborum delectum habeas, & eorum collocandorum cōcludendorumq; rationem, quæ delectu potior est, calleas, maximam adipisceris dicendi copiam & facultatem. Dabimus etiam breui fortasse Phalereum (authorem planè indicendo Ciceronis sententia politissimum) de Interpretatione, seu de Elocutione, integrum Latine legendum. Licet eiusmodi conuertendi laborem non admodum probemus: propterea quòd infiniti propemodū hac nostra tempestate reperiantur, qui magis audacter quàm peritè in huiusmodi messem, falcem immittant. Hinc cuenire crediderim, ut in ijs quæ è græco in latinum conuertuntur, uitiosa multa, errataq; quamplurima, quæ nequaquam uenia digna sint, nec ullo modo excusari queant, quotidie deprehendantur. Nos uero in cōuertendis his, licet mi-

nimis, quomodo nos gesserimus, doctissimi-
 morum utriusque linguæ existimatorum, qui
 teretes aures habent, sit iudicium: reliquos
 parum curamus. Scimus enim non defutu-
 ros aliquos gloriosos & uanos rerum osten-
 tatores, ex his quibus naturaliter insitum est
 maledicendi studium, qui inani persuasio-
 ne tumescentes, ex alieni nominis detra-
 ctione laudē aucupantur (si laus ex inuidia,
 qua continenter torquentur, crucianturque,
 comparari potest) qui aliquid mihi uitio uer-
 tant, qui sanè cum ab ætatis initio literis græ-
 cis operã nauauerint, in eisque consenuerint,
 tametsi omnia in omni arte (ueluti Helleus
 Hippias, & Leontinus Gorgias) scire profi-
 teantur, cæteros imperitos appellent, omnes
 Gannio & Vargula dicaciores derideant: iro-
 niam, ut Socratici uideantur, semper in ore ha-
 beant, cū & à moribus et à doctrina Socratis
 longissime absint, fucata in omnibus ostenta-
 tione utantur, in omnes dentes exacuunt, ne-
 mini parcant. Sunt tamē adeò timidi, abiecti
 & demissi animi, quoniã in his quàm parum
 profecerint non sunt nescij, uti nihil edere au-
 deant, ne ipsorum agnoscat in scitia: & ne,
 dum gloriã (cuius auidissimi sunt) appetunt,
 in ignominia delabantur. Nam nisi sibi ipsis
 propriae ignorationis conscij essent, aliquid
 ex his

EPISTOLA.

ex ijs quæ affabre in latinū conuertēre, prorsus emitterent: græcos uersus, epistolas, atq̃ orationes græcæ conscriptas, quādo se adeo magni nominis esse arbitrantur, ostenderēt. Verum quamuis ingenio non aperto, non simplici, sed astuto, callido, & ad decipiendū parato sint, quod omnes qui ipsos nouere magis quā uiperas fugiunt, nō in angulis, in tenebris, ne cum pueris & imperitis hominibus (ut ipsorum mos est) obloquantur & detrahant, in lucem prodeant, aperto Marte in aciem descendant. Nam si aliquid quod à nobis perperam ipsorum iudicio dictum seu scriptū fuerit, demonstrauerint, ni illud non nugis, at optimis argumentis & rationibus tueri scierimus, non solum ab ipsis, sed à quocunq̃ emendari facile patiemur. Addidimus præterea Militarium Polyæni præfationem, à nobis aliàs latinitate donatam: & de laudibus literarū græcarum orationem, multis ab hinc annis in hoc præclaro Gymnasio à nobis publicè habitam. Quæ omnia (historiam patri dedicatam excipio) licet minima, maxima tamen mei in te amoris indicia, sub tui nominis auspicio exire uolumus: daturi fortasse propediem, dñs optimis maximis iuuantibus, maiora. Vale: & nos interim, ut soles, ama. Ex ædibus nostris, VIII. cal. Maias

M. D. XXXIX.

M. ANTONIVS ANTIMACHVS
Mathæo Antimacho Patri s.

Bineunte atate cum literarum Græcarum
 studijs operam impenderem, quippe qui Latina
 sine Græcis quasi manca esse perspicerem,
 hac in re non sum uisus mihi ipsi satisfacere,
 nisi huiusmodi scientiæ facultatem è uiuo fon-
 te haurirem. Itaq; te hortante, multorum clarissimorum uirorum
 exemplo, ad imbibendam bonarum artium cognitionem in Græ-
 ciam me contuli, ubi sub disciplina Moschi Lacedæmonij, uiri sa-
 ne in omni & uirtutum & scientiarum genere, non solum meo
 iudicio, sed totius Græciæ consensu excellentissimi, quinquen-
 nium moratus sum, cuius studium in me tam singulare extitit, ut
 non præceptorem, sed parentem potius nactus uideret: tanta
 erat hominis illius, de me optime meriti, erga me charitas: uti-
 nam ita diu uixisset. Verum casus & fortuna, quæ in rebus omni-
 bus dominatur, ac plurimū potest, illum nobis inuidit. Nam cum
 à Theſſalonicenſibus ad ciuitatem illam amplissimam atq; opulen-
 tissimam erudiendam publica pecunia conductus fuisset, dum iti-
 neri maturando sese accingeret, & ego quoq; cum sequi statuis-
 sem, quo multa adhuc ediscerem, ac celebratissimas biblio-
 thecas illas, quæ in Atho sunt, aliquando conspicerem, ac uti-
 simo morbo correptus, quanto ex quo ægrotare ceperat die, ma-
 ximo omnium mœrore decessit. Cuius mors mihi in primis lu-
 ctuosa ac acerba, animi mei uires tantopere fregit debilitauitq;
 ut maiori tristitia atque molestia me nunquam confictatū fuisse
 non solū profitear, sed præ me feram. Nam profecto illud immor-
 talitate dignum ingenium fuerat. Verum cum necessitati (cui ne
 Dij quidē ipsi repugnant) parere cogemur, noua inire consilia,
 nouas cogitationes percuttere incobauimus: quatum tandem
 hæc uicinit, ut in Siciliam ad Constantinum Lascarem, uirum do-
 ctissimū, qui ea tempestate Messenæ debebat, nauigarem. Quod
 cum mihi parum procederet (propterea quod ea tunc maria qui-
 busdam

busdam piratis infesta erant) nec tuto traiciendi daretur facultas, & iam Turcarum ingens classis, quæ ab Helleponto exiuerat, Naupactum occupasset, ac Corcyræ (ubi moras trahebam) omnes, ne rebus suis durius consulere cogerentur, timerent, in Italiam transmittendum existimaui. Itaq; ad quartum calendas octobris anni illius, nocti idoneam ad nauigandum tempestatem (quod iam Vulturinus sufflare ceperat, qui uentus erat cursui nostro secundus) ad occasum solis nauem soluimus, & decimo die Venetias peruehimur. Deinde à sali laboribus ac sentinæ uitijs aliquantulum refecti, mutatis ad celeritatem iumentis, Mantuam contendimus. quò cum peruenissem, Paulus Acerbus, uir summo loco natus, ac propinquus noster: & Eugènius Erambertus, incredibili nobis familiaritate coniunctus: quorum alter in eloquentiæ studijs tantum processerat, ut latinissimus haberetur: alter uero in legendis antiquorū historijs tantum profecerat, ut rerum omnium gestarum (quæ Latinis literis continentur) memoriâ affectus uideretur, mihi præsto fuere. Qui quū nos salutassent, eos (ut amicorū mos est) complexi sumus, multaq; ab eis de statu ciuitatis audisimè quæsiuimus: & præsertim, ubi gentium tuesses, rogauimus. Qui cum in agro Louiniano nostro, relaxandi animi causa te esse dixissent; quin eodem die te conueniremus, nullam moram interponendam putauimus. Itaq; confestim cū ijs qui se mihi itineris comites polliciti sunt, ire perreximus: et cū uillæ iam appropinquaremus, tu nos è Xysto, ubi inambulabas, uenientes paulo longius conspicatus, te ultro nobis obtulisti: & me obortis lachrymis complexus, tanta nos animi alacritate recepisti, ut illa recordatio quoad uixero mihi sit futura iucundissima. Hic pauca primo de Græciæ statu, ac de inuentricibus bonarum artium Athenis percontatus es: mox ad pratulum, quod uarijs arboribus distinctum, haud longe à Xysto, murmurantis lymphæ riuo abluitur, profecti, sub fago conuersedimus: & totum diem de uarijs rebus loquendo, amicissimè consumpsimus. Postero autem die, cum sub ortum solis in Xysto deambularem, ac multa de excellentibus

BB Græciæ

M. ANT. ANTIMACHI

Græciæ ingenijs differeremus, Gemisti philosophi atq; mathematici, cognomine Plethonis, quasi Platonis, à te mentio facta est. illum dico Gemistū, quem non solum Græcia, sed uniuersus fere terrarū orbis, ob uariam atq; multiplicem diuinarum humanarūq; rerum scientiam admiratus est: eo quod Platoni philosophorum principi, atque Aristoteli, Græcorum & Latinorum omnium consensu, proximè accederet. cuius sermonibus (ut à te ab initio ætatis accepi, quū eloquentia tua ad tantorū hominum uestigia uitanda me sæpius accenderes) cum olim se dedidisset Tifernus præceptor tuus, uir sanè doctrina minime uulgari ornatissimus, ad eū scientiæ gradū peruenerat, ut inter ceteros suæ tēpestatis doctissimos uiros facillime principatū obtineret: utpote quitanti uiri (cuius ego laudes orationis culpa deteriores facio) disciplinā scientiāq; redoleret. Igitur post longū quem de Gemisto sermonem habuimus, an eius aliquod opusculum penes me esset, sciscitatus es. nam ex Tiferno te audire solitum dicebas, illum in omni scientiæ genere multa literarum monumentis mandasse. Ego uero eius libellū de Fato, ac quandam de gestis Græcorum post præliū ad Mantineā compendiosam historiā me habere affirmavi. Quod cū tu audiuiesses, subridendo dixisti: Vellē Marce fili, quo tam excellentis ingenij scripta, quæ (ut uidere uideor) nescio quid diuinitatis in se habent, aliquando latine legi possent, aliquid omnino uertendū curares. mihi enim in primis gratissimū faceres: postea Paulum auunculū tuum, & Eugenium summum familiarem nostrum, quos literarum studijs tantopere oblectari non ignoras, sempiterno tibi beneficio obstringeres: & quantum in græcis profeceris, omnibus ostenderes: ac ipse in hac re conficienda, non parū laudis assequeris. nam (ut scis) cum diuini Platonis sententia sit, nos non nobis tantū, sed ad communem usum natos esse, ij qui publicæ utilitati consulunt, summopere laudandi sunt. Hoc loco Eugenius, & auunculus meus comiter (ut consueuere) uehementer se assentiri tibi dixerunt: & ipsi quoq; id minus mirifice expectere cœperunt. Tum ego, quoniam tua apud me uerba

E P I S T O L A

uerba tanti ponderis erant, præsertim cum ijs duorū summorum
 uirorū accederet auctoritas, ut ea negligere fas esse non putarem
 (etsi permagnam ac perdifficile quiddam suscipere uideber, quia
 nulla dicendi ars neq; facundia in me esset) tamen ut nobis obse-
 querer, me operam daturum, nec laborem aliquem recusaturum
 recepi. Itaque proxima æstate, cum quidam eruditissimi iuuenes,
 quibus nonnullos poëtas græcos exponebam, quotidie pomeridia
 no tempore me domi conuenirent, essemq; post lectionem ocio-
 sus, ad Gemisti historiam è græco in latinum conuertendam me
 contuli. Effectumq; est, cum eorū unus incredibili humanitate
 præditus, qui Phanensis erat, scribendi munus obisset, & ego
 inambulando dictarem, ut paucis diebus Romana lingua dona-
 retur. Eam igitur in præsentia eo consilio ad te mittimus, ut cum
 à publicis negocijs (quæ tot annos tanta & sapientia & integri-
 tate pertractasti, quibusq; continenter obstrictus es) uacabis, tua
 inexhausta legendi auiditate, quæ (ut de Catone accepimus) non
 quam satari potest, quantum in eo genere dicendi Gemistus ex-
 cellat possis inspicere; qui mea quidem sententia uerbis aptus &
 pressus, tanto artificio, tanta orationis lenitate ac rerum copia
 fertur, ut post Herodotum atq; Thucydidem cum antiquissimis
 historiarum græcarum scriptoribus (Theopompum & Epho-
 rum dico, seu malis Xenophontem illum, qui primus philosofo-
 rum omnium scripsit historiam) non iniuria conferendus sit.
 Quæquam in lingua nostra multis fortasse non eandem lepo-
 rem, non eandem suauitati admixtam grauitatem, non eam deniq;
 uim seruare uidebitur. Sed id nobis, non Gemisto attribuen dum
 censeant: qui orationis inopia, candorem illum Atticum, quo Ple-
 thon incedit, assequi nequiuimus. Verum cum Fabij auctoritate
 late pateat, historiam quoquo modo scriptam delectare, non erit
 quod in hac translatione nostra lacteam Lini ubertatem, aut Salu-
 stianâ breuitatem desiderent: præsertim cū nulla in me eloquen-
 tia uis, nullus orationis splendor appareat: & omnes qui aliquid
 conuerrere conati sunt, certa lege, è qua egredi non licuerit,

semper astrictos fuisse non ignorent. Vnum illud certe gloriamur, tanta nos fide huiusmodi opusculum conuertisse, uti quicumq; græcum codicem cum latino conferte uoluerint, nullam usquam prorsus mutationem, quæ ad rei ueritatem attineat, reperiuntur. nam in hoc potissimum non mediocrem studij operam, curamq; consumpsimus. Cætera uero si nõ adeo egregie (ut par fuisset) assequi ualuerimus, tamen sub pura & illustri breuitate, qua (si Ciceroni credimus) in cõponenda historia nil dulcius, ut a more nostro nõ abhorrent, elaborauimus. Atq; huic nostro labori, quem non minus exercendi ingenij gratia, quàm ut tibi cum illis nostri amantissimis uiris morem gereremus, nec non uti multorum hominum (qui complures in florentissima ciuitate nostra in græcis doctissimum reperiuntur) studia ad latine scribendum excitaremus, suscepimus: duo, ut suspicor, reprehensionum genera occurrunt. Vnum, hoc uerbum melius à Græcis expressum fuisse dicentium. Alterum, græca potius esse legenda affirmantium. Quibus hoc modo responsum uolumus: Nos hæc non ijs qualiteris græcis eruditi sunt, sed illis qui græcè nesciunt, explicasse. iccirco eos non nostra legere curamus, sed ad Græcorum officinas mittendos iudicamus: qui cum in Italia nati educatiq; sunt, latine nesciunt: & hac de causa, quæ conuersa sunt, ea ceu explosa repudiant atq; contemnunt. & fortasse si inter eruditos græcos uersarentur, & cum illis consuetudinem haberent, nullam prorsus, uel paruam saltem literarum græcarum cognitionem habere redarguerentur: & tunc iureiurando se latine didicisse contenderent. Itaq; eos tanquam indignos de quibus sermo habeatur, omittamus: ac ad tertium reprehensionis genus (quod, ut opinamur, à quibusdã urbis nostræ perditissimis scurris, ganeonibusq; turpissimis uoluptatibus maxime astrictis, nobis apponetur) transeamus: quorum alij bona sua decoxerunt: nonnulli ut epulones optimi uulgò habeantur, compotationib; atq; conuiujs sese penitus dederunt: complures fœnori exercendo se addixerunt, ac in tam corruptis moribus sumnum bonum posuerunt: qui cum è

ciuitatis.

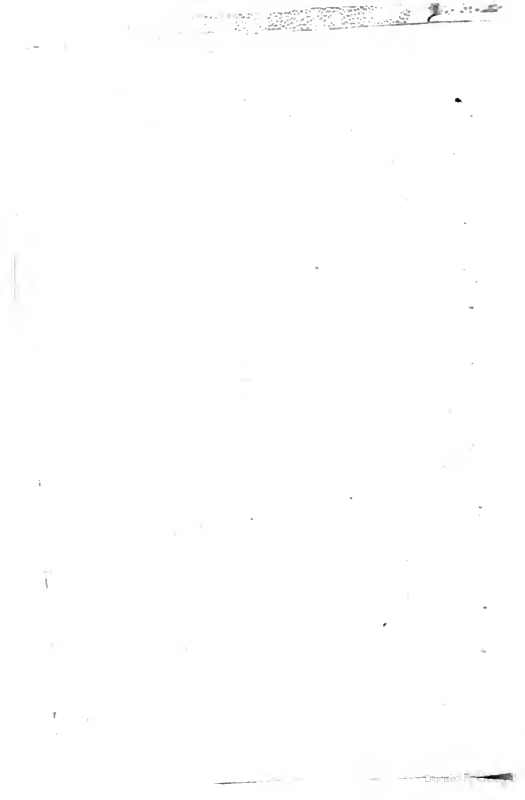
civitatis suburbis nunquam egressi sunt, omnia quæ in toto terra-
 rion orbe geruntur atq; tractantur (ut ipsi arbitrantur) sciunt,
 cognoscunt, intelligunt: ac si aliquem, qui virtutis via inuatur,
 conspicati fuerint, non solum dolent, torquentur, insanunt, ue-
 rum (quod plus est) invidia adducti, eum conuicijs insectantur,
 maledictis laceffunt & provocant: quotidie ad notanda atq; re-
 prehendenda aliorum crimina in foro versantur, ac nullum publice
 aut priuatim usum afferunt: nihilq; in toto uitæ cursu (si modò
 horum vita appellanda est) quod homine dignum sit, efficiunt: &
 cum literarum ignari, ac penitus expertes sint, quodcumq; præcla-
 rum opus in medium allatum fuerit (ut uideantur scire quod ne-
 sciunt) illud tam acuti iudicio damnant, ut Athenis sub Cratippi
 disciplina sxisse uideantur. qui cum uentri & somno ueluti pec-
 cora dediti sint, eos tanquam nullius momenti ab hominum cœtu
 amouendos, ac (ut in Græcorum prouerbio est) ad cornos à no-
 bis abigendos censemus. Adde quartum uituperationis genus, quod
 à quibusdam alijs peritioribus afferetur: qui quotidie inter mu-
 lierculas se geometras, arithmeticos, musicos, astronomos, philo-
 sophos, medicosq; prædicant: ac deniq; rerum omnium scientiam,
 quam nec Magi (quibus tantum tribuunt) nouere, se affectuos pro-
 fitentur & iactant: & cum assidue alieno nomini detrahant, ac
 quæcumq; inspexerint, uituperent, hac pacto maximam immorta-
 litatis gloriam se adipisci existimant. postea uero, si quempiam non
 inuaditum uirum conspexerint, non ut prius insurgentes concla-
 mant aut obstrepunt, sed confestum ueluti ab Harpocrate silen-
 tium sibi imperatum sit, obmutescunt. Nihilominus istos quoque,
 qui in tota uita degenda nihil ex officina sua deprimunt, tanquam
 ignaum pecus floccifaciendos ducimus: quorum insolentia atq;
 arrogantia, ni caueant, discantq; in futurum moderatius loqui, alii
 quando comprimaturne esse. At labor longius, ac institutum
 meum fuisse: quanquam amor singularis, & charitas, qua san-
 ctissimam patriam prosequor atq; complector, quia in ea tam cor-
 ruptos mores inuentatem inuasisse animaduerto, inuitum me ad

M. ANT. ANTIMACHI EPIST.

ad hæc non sine maximo animi mœtore commemoranda deduxerunt. Verum his omisis atq; neglectis, ad illud reuertamur. Nos (si labor noster, quem tui causa libentes admodum suscepimus, à te probabitur) tuo contentos iudicio, maiora in posterum aggressuros esse. Sed iam Gemistum audiamus latine loquentem: in cuius historia conuertenda (ut superius diximus) quanta fide usi simus, ij qui utraq; linguam perfecte callent, iudicabunt. reliqui uero, qui græcas literas nunquam attigerunt, quo maiore omnino fidem adhibeant, in Grecia nos didicisse sciant: quemadmodum ab initio orationis nostræ demonstratū est. quam tuam hac de causa altius exorsi sumus: tum etiam, ut rerum commutationes, fortunæq; uicissitudines, quæ sæpius nostros ad uirtutes conatus repressit, omnes intelligerent. Vale, et me ut semper fecisti, dilige: ac Paulo Acerbo, atq; Eugenio, quibus me commendatum uelim, hoc munus, quod ad te mittendum curauimus, impertire. Ferraria, Idibus Iulij:

M. D. I L.

GEMISTI PLETHO-
NIS DE GESTIS GRÆCORVM
post pugnam ad Mantineam
per capita tractatio.

M. ANTONIO ANTIMACHO
INTERPRETE.

Ost prælium ad Mantineam, in
quo Epaminondas Thebanus
Bœotiorum princeps, ac pugnae
illius dux cecidit, Græci bello-
rum diurnitate uexati, inter se
pacem fecerunt, Messenamq; si-
bi societate & foedere adiunxerunt. Lacedæmonij
nullo modo ferentes cum Messenijs inire concor-
diam, & amicitiam confirmare, huiusmodi pacis
non fuere participes. Soli itaq; Græcorum omni-
um extra commune foedus societatem que relicti
sunt. Ad hæc qui oram Asiæ maritimã incolunt,
ab Artaxerse Persarum rege descuerunt: & cum
ijs Satraparum quidam insurgentes, Regi bellum
intulerunt, ex quibus clarissimi fuere Ariobarza-
nes Phrygiæ Satrapes, qui Mithridate defuncto,
illius regiã occupauerat: & Mausolus, qui Cariz
principatum obtinebat, ac multa castella ciuita-
tesq; eximie dignitatis possidebat, quarũ metro-
polim Halicarnassum esse cõtingerat: præterea O-
rontes Mysiæ Satrapes, et Autophradates Lydiæ,
his rebus adducti, & horũ auctoritate permoti, cũ
his consenserunt. At Satraparum qui in fide non
permanerunt, ij reliquis digniores celebrioresq;
uidentur, quorum mentio habeatur.

rò defecerunt, Iones, Lycij, Pisidæ, Pamphylj, Cilices, Syri, Phœnices, & ferè omnes qui maritima incolebant. Aegyptij autem antea sub Acoride defecerant. Et ea tempestate Tachos Aegypto dominabatur, accingebaturq; & ipse terra mariq; ad bellum contra Persas gerendum. Res igitur aliorum, qui huiusmodi cõsiliij participes fuerant, male se habuerunt. Nam Orontes Mysiæ Satrapes, dux ab alijs ad belli summam administrandam electus, quum ingentes pecunias ad habendũ externorum delectum suscepisset, proditis rebus, primum hos qui eas attulerant comprehendens, ad regem deducendos curauit, deinde urbes quamplurimas, nec nõ milites, quos habito delectu coegerat, ducibus qui à rege missi fuerant, in potestatem dedit: itidem Reomethres in Aegyptũ communi eorum omnium qui descuerant consensu missus, cum naues longas quinquaginta, et argenti talenta non pauca accepisset, secundum Asiam nauigans, ad urbem nomine Leucas peruenit: ibi complures defectionis principes ad se uocatos atque retentos in uincula coniecit, ac ad Artaxersem misit: & quæ in Regem parabantur prodicione, dissoluit, erat enim & hic unus ex ijs qui defecerant. At Aegyptiorum rex Tachos, pecunijs Lacedæmonem habendi delectus gratia per legatos missis, hortabatur Lacedæmonios, ut ipsi quoque communi secum consilio bellum contra Persas susciperent; eosq; in bello quod domi gerebant, pecunijs iuuare pollicebatur. Lacedæmonij legatione admissa, ac benignè admodum excepta, Agelilaum ipsorũ regem auxilio mittunt. qui licet iam esset extrema senectute confectus (agebat enim octogesimum

octogesimum ferme ætatis annum) tamen nihilominus administrationem hanc alacri libentique animo obeundam existimauit: arbitratus, dū ab Aegypto rebus Persarū regis perturbationem affert, Græcorum qui Asiam incolunt, libertati consulendum, quos pax Antalcidæ temporibus facta Regi prodiderat. quod planè Agesilao admodum inuito contigerat, eicū ualde displicebat. Confectim itaque Agesilao ex pecunijs, quas à Tachomissas acceperat, habito delectu, militibus naues complens, in Aegyptum nauigauit, & consiliarios Spartiatis triginta, ueluti & antè cum in Ioniam Asiæ transiuit, secum duxit, qui ad Tachum profectus, nō quemadmodū sperabat totius exercitus imperator, sed mercenariorum tantum militum præfectus est declaratus. Nam Chabrias Atheniensis, qui proprijs sumptibus, & non ciuitatis, classem cōparauerat, eò profectus, toti officio maritimo præpositus, nauales copias administrabat. Summa uerò imperij ad ipsum Tachum respiciebat. quæ sanè res in primis Agesilaum non mediocriter perturbauit, doloreque confecit. Præterea in reliquis arrogantiam uanitatēque ipsius Aegyptij grauius ferebat, omnia tamen sustinere cogebatur. Nauigauit itaque cū illo, cui necessariò cederebat, ad Phœnices: præter ipsius dignitatem atque naturam singula fortiter ferens, quoad tempus idoneum nactus est. Nectanabis enim, qui Tachonepos erat, partemque copiarum in potestate habebat, desciuit: & Rex ab Aegyptijs appellatus, ab Agesilao auxilia petebat. Eadem à Chabria precario contendebat, utrisque maxima præmia proponebat. quæ ubi rescit Tachos, ad preces conuer-

sus, utrumq; in officio continere studebat. Et Chabrias quidem & suadendo, & hortando, Agesilaum in amicitia Tachi retinere tentabat. Agesilaus uerò: Tibi, inquit, ô Chabria, cū tua sponte hanc militiam susceperis, tuo arbitratu quodcumq; uoueris agere licet. Ego autem datus sum Aegyptijs à patria militum imperator. Non igitur præclare me gererem, si quibus missus sum ad oppugnandos hostes socius, eos prælio lacefferem, nisi rursus iuberet patria. His dictis, uiros, qui Tachum grauiter incusarent, & Nectanabim summis ad cælum laudibus efferrent, Spartem misit. Illi quoque eodem legatos, deprecandi causa miserunt. Etis quidem uetustam cum Lacedæmonijs amicitiam societatem que commemorabat; alter uerò beneuolentiam, & ad bene ciuitati faciendum propensum animum pollicebatur. Lacedæmonij autem audita legatione, Aegyptijs responderunt, Agesilaum hæc ut rectè fierent curaturū. Sed illi, quod maximè ex usu Spartæ futurū putaret, agere mandauerunt. Hoc nūcio accepto, Agesilaus sumptis mercenarijs militibus, ad Nectanabim à Tacho desciiuit: què huiusmodi criminis insimulabat, quod se non ex ipsius, ciuitatisq; dignitate uteretur. Tachos igitur à mercenarijs destitutus, fugā arripuit. Dum hæc geruntur, quidam alius Mendesium aduersus Nectanabim insurgens, sese regem appellari fecit: coactisq; centum millibus hominū, contra Nectanabim profectus, propius accedere, & clanculū ad Agesilaum tentandū mittere. Quod animaduertens Nectanabis, non parum timuit, & ipsum suspectum habuit. Et cum Agesilaus quamprimum cum hostibus congregiendum cen-

seret,

feret, neq; aduersus homines certaminis imperi-
 tos, qui ingenti manu ad circumeundum, circum-
 uallandumq; ac ad plurima præuenienda præsta-
 rent, præliū differendum esse diceret, magis ac ma-
 gis illius suspicionem timoremq; auxit. Ac propte-
 rea Nectanabis in urbem egregiè & natura & o-
 peremunitam, magnumq; circuitum habentem,
 fercepit. Verum Agesilaus sibi fidem non adhi-
 beri cōspiciens, indignabatur, grauiterq; ferebat:
 pudore tamen detentus, ad alium rursus deficere,
 illum subsecutus intra mœnia cōcessit, cumq; ad-
 uenientes hostes uallo fossaq; urbem cingerent, i-
 terum formidans obsidionem Nectanabis, & ne
 omni exitū intercluderetur, quamprimū pugna-
 re cupiebat: qua quidē in re Græcos longe prom-
 ptos alacresq; habebat. nam eo in loco frumenti
 copia nō superebat. Contrā Agesilaus, quū non
 permitteret, imò potius prohiberet, maiori igno-
 minia atque infamia apud Aegyptios notabatur,
 quā antea, proditor Regis nuncupatus. equo ta-
 men animo omnem indignitatem & calumnias
 perferibat: occasionemq; bene rei gerendę, ac stra-
 tegematis peragendı expectabat. quod profectō
 tale erat. Fossam extra urbem circum muros pro-
 fundam hostes ducebāt. ubi rebus omnibus ipsos
 interclusos penitus prohiberent. Vbi igitur propē
 opus confectū erat, quod sibi occurreret, quodq;
 urbem undiquaq; cingeret, ac parum deerat quin
 fossa coniungeretur, cum milites armari iussisset,
 ad Aegyptium profectus, ijs uerbis eum alloquitur.
 Exoptatę salutis tempus, optime adolescens,
 hoc est, quod ego ne amitteretur ueritus, non ali-
 quid moliebar; nec prius egredi cupiebam. Vbi au-

sem hostes ipsi securitatē nobis ante oculos posuerunt, ac ut tuti essemus proprijs manibus effecerunt, tam uastā ducentes fossam, cuius ea pars quę perfecta est, eorū multitudinī impedimento erit, reliquum autem spacium quod nondū effossum est, nobis facultatem dat cum ipsis pari certaminis conditione pugnandi: age nunc tu, qui uir strenuus uideri cupis, cursum nobiscum arripiens, hostes inuade, salutē tibi ipsi pariter & exercitui compara. hostes enim qui fronti nostrę oppositi sunt, nequaquam nos sustinebunt: reliqui propter fossam non nocebunt. Hac oratione permotus Nectanabis, & Agefilai calliditatem prudentiāq; admiratus, armatis Græcis mediū sese præbens, cum impetum fecisset, resistentes hostes facillime in fugam cōiecit. Vbi autem Agefilaus semel dicto audientē Nectanabim habuit, quasi ludo quodam in eiusmodi certamine milites exercens, idem stratagemata ueluti luctam Aegyptijs rursus inducebat, nunc enim insequendo, nūc subterfugiendo, ac instantibus cedendo, ipsorum multitudinem in quendam locum fossa admodum profunda ex utroq; latere præterfluente circumuallatum iniecit. quorū dimidiā partem intercludens, ac phalangis fronte præoccupans, ipsius copias hostium militibus pugnantibus, nec refugiendi ad suos, neque circumueniendi facultatem habentibus adæquauit. Vnde nō diu resistentes in fugam conuersi sunt: multi interfecti, alij fugientes quocunq; fors tulit dispersi ac dissipati. Ex hoc itaq; negotio Nectanabidiregnum confirmatum, & ipsius res in tuto collocatę, prosperē admodū procedebant. At Agefilaus ad bellum quod patrię imminabat,

iam

iam permouebatur: propterea quod ciuitatem pe-
cunijs indigere, ac milites externos alere conspicia-
retur. Quem Aegyptius honorificè admodū ma-
gnificèq; dimisit, ac muneribus amplissimè dona-
uit, & ad bellum gerendum argenti talenta triginta
& ducenta dedit. Hyeme iam instante Agesila-
us iuxta littus nauigans, cum oram Lybiæ præter-
ueheretur, ad locum desertū (quem Menelai por-
tum appellant) delatus, morbo decedit: cum uixisset
annos quatuor supra octoginta, regnassetq; in
Sparta unum & quadraginta: & horum supra tri-
ginta omnium longè maximus atq; potentissimus,
ac totius ferè Græciæ princeps rexq; existimatus,
eacq; usq; ad Leuctricam pugnam perseverauit o-
pinio. Ipsi cadauer cum mellis facultas deesset,
cera oblitum, Lacedæmonem delatum, regio fu-
nere sepultum est. Deinde Archidamus filius re-
gno successit: quod eorum generi usq; ad Agidem
continenter permansit, quem, dum patriam rem-
publicam resumere conaretur, quintū ordine ab
Agesilao Leonidas interfecit. Verum non multo
post Artaxerxis obitum, Ochus Persarū regnum
suscipiens, cum terra maricq; exercitum coëgisset,
rursus Aegyptū subiugauit, & Apim immolans,
taurū uersicolore sub dei effigiem Aegyptijs ue-
neratum, cum amicis quos conuiuio suscepit, est
epulatus. Sed hæc posterior. Tunc autem in Græ-
cia Græcis per annum paci fauentibus, Megalo-
politani coërta inter eos seditione bellū gerebant:
qui erant ex Megalopoli aduersus aliorū oppido-
rum gentes, quæcunq; iam antea eiusdem domici-
lij in Megalopoli cū ipsis participes fuerant, tunc
molestè ferentes demigrationem ex patrijs, ad pro-
pria

pria rursus oppida reuerterunt, Megalopolitani eos patrias relinquere, eundem rursus domiciliij locum, easdem sedes petere cogebant: non parentibus, bellum inferebant, Oppidani à Mantinienibus, & reliquorum Arcadū socijs, ac etiam ab Eliensibus, auxilium summa contentione petebant: Megalopolitani ab Atheniensibus subsidium implorabant: qui citius audientes, armatorum millia tria, equites trecentos miserunt: hisq; Tamenem præferunt, qui Megalopolim profectus, oppidorum nonnulla diripiens, aliqua perterrefaciens, ad eam incolendam iterū demigrare cōegit. Res itaq; de Megalopolis incolatur, quum ad tantum perturbationis deuenisset, huiusmodi ratione cōpressæ sedatæq; fuerunt. Postea Alexāder Phærorum tyrannus, nāues piraticas ad Cycladas insulas emittens, cum earum nonnullas obsidione cepisset, maximum hominum numerum in potestatem redegit. cum que in Peparethum milites exposuisset, urbem obsidebat. Athenienses Peparethijs auxilium ferre uolentes, Leosthenem cum nauibus miserunt. Sed hic milites quosdam Alexandri, qui subsidio ijs qui in Peparetho erāt, mittebantur, in Panormo deprehendens, ut interciperet obseruabat. naues uero Alexandri imprudentes inopinantesq; Athenienses aggressæ, eos in fugam coniecerūt: & suos milites, qui in Panormo periclitabantur, incolumes conseruauerunt: nauesq; Atticas quinque, & Peparethiam unam exceperunt. Quo factio, Athenienses ira doloreq; grauiter incensi, Leosthenem ueluti proditorem necē condemnauerunt. Deinde Charetem ducem deligentes, eum cum naualibus copijs emiserunt. Hic
iam

tam hostes ueritus, à quibus cauebat, socios iniurijs afficere non intermittebat, alijsq; iniuste factens, Corcyrae urbi sociæ cū appulisset, in ea maximas obsidiones concitauit. Ex quibus iugulationes, multasq; rapinas postmodum fieri contigit, quo detrimento accidit, ut Atheniensium populus apud socios calumniã subiret. Iam autem Philippus Amyntæ filius, qui apud Thebanos obsidis loco detinebatur, arrepta fuga in Macedoniam profectus, Macedonum regno potitus fuerat, & tunc erat Olympias quinta & centesima, Philippus enim Thebis obsidis loco morabatur, propterea quod eum Pelopidas ab Alexandro fratre obsidem susceperat, qui tunc in Macedonia regnabat, quum Pelopidam Thebani aduersus Alexandrum Phæacorum tyrannū (in quem Thessali seditionem exercebant, subsidiumq; à Thebis accersebant) ductorem exercitus misere: et ex Thessalia adueniens, in Macedonia repertus est. Et cū Alexandrum regem in societatem adduxisset, fratrem Philippū obsidem accepit, & Thebas misit: quod antea etiam temporibus Amyntæ patris Philippo contigerat. Amynta enim prælio ab Illyrijs superato, & uectigalia ipsis pendere, necnon obsidem præbere coacto, Philippus iste filiorū iunior, uti apud Thebanos obsidis loco maneret, traditus est, nam sic erat conuentū. Thebani puero suscepto, eum apud Epaminondæ patrem collocauere, qui unã cum Epaminonda alebatur, eademq; disciplina instituebatur. Cōtigit autem, ut præceptor qui Epaminondã erudiebat, Pythagoricus esset. I Philippus igitur ex eo loco ubi obles detinebatur dimissus, apud patrem iterū degebat, Mortuo patre,

b filijs

filijs tribus legitimis, Alexandro, Perdicca, & Phil-
 lippo isto relictis, & notho uno Ptolemæo Alori-
 te, qui in Alore urbe Macedonica natus educa-
 tusq; Alorites ab urbe uocabatur. Alexander le-
 gitimorum natu maior regno successit: à quo Phi-
 lippus Thebanis rursus obses est traditus. Sed A-
 lexandrum, cum per annum regnasset, Alorites
 Ptolemæus dolis atq; insidijs interficiens, Mace-
 donum imperium sibi uendicauit: Olympiade ter-
 tia & centesima, qui cum triennium in dominatu
 fuisset, à Perdica est interfectus. Is postea summam
 imperij quinquennium administrauit. Eo uerò ab
 Illyrijs in prælio superato, & in clade ipso cadente,
 Philippus obses profugiens, regnū malè affectum
 obtinuit. primum enim in proxima pugna Mace-
 dones plures quatuor millibus ceciderant. deinde
 Pæones ipsis finitimi, propterea quod eos contem-
 ptioni haberent, Macedoniam passim depopula-
 bantur. Postea Illyrij, ut in Macedoniā irruerent,
 ingentes copias comparabant: & Pausanias qui-
 dam ex cognatione ac consanguinitate regia, ope
 Thracum regis, Macedonicum regnum inuade-
 re conabatur. Athenienses insuper Argeum quen-
 dam, & hunc regij generis, ad assequendū huius-
 modi regnum adducebant: dato Mantix duci ne-
 gocio, qui cum naualibus copijs minimè contem-
 nendis, & cum armatorum, necnon mercenario-
 rum militum multitudine eò profectus, illum adiu-
 uaret. Philippus uerò regnum sic affectum susci-
 piens, animo minimè consternatus est, neq; rerum
 desperatione perterritus: sed cum dexteritate na-
 turæ multum ualeret, & præter naturam græca di-
 sciplina institutioneq; minimè uulgari excelleret,
 primum

primum Macedonas trepidantes conspicatus, ha-
 bita concione eos consolatus, & ad animi firmi-
 tudinem cohortatus, audentiores reddidit; deinde
 ipsorum armaturas ordinesq; militares in melio-
 rem ornatoremq; formam redegit. Præterea Ma-
 cedonicæ phalangis conferendorum scutorū con-
 suetudinem primus constituit, postea missa ad Pœ-
 onas legatione, cum donis et pollicitationibus eo-
 rum primates alliceret, ut pacem secum firmarent
 eis persuasit. Sic etiā Pausaniæ iter auertit, nam
 Regi, qui eum in regnum adducturus erat, ne id
 faceret, largitione dissuasit. Post Mantias Atheni-
 ensium dux, cum Methonem nauigasset, ipse sibi
 substitit: & Argeum quem secum habebat, ad Ae-
 gas urbem in continenti Macedonicam, cum mer-
 cenarijs militibus misit, qui ubi ciuitati appropin-
 quasset, ac uerbis ciuū animos tentauisset, ut sese
 parum proficere animaduertit, Methonem reuer-
 tebatur, redeunti Philippus occurrit, & prælio cō-
 missō, eum in fugam coniecit, & magnam merce-
 nariorum partem cæcidit, reliquos in quendam tu-
 mulum fugientes, sub foedere dimisit: profugis ex
 pacto & conuentu sibi deditis. Dū hæc autem ge-
 rerentur, Thasij quoq; Crenidas uocatas incolue-
 runt: quos postea rex Philippus aucta habitanti-
 um multitudine, Philippos a se ipso nuncupauit.
 Ad hæc legatione Athenas missa, pacem ab eo po-
 pulo facile impetrauit. Verum ubi Atheniensium
 bello liberatus est, simulq; Agim Pœonū regem
 decessisse sensit, oblatā sibi occasionem Pœonas
 inuadendi existimans, ductis in illos copijs, ac con-
 ferto prælio eos superauit, & in Macedonum po-
 testatem redegit. Annus autem erat Philippo re-
 gnanti

gnanti secundus, quum Pœonas subegit. Reliquum ipsius bellum cum Illyrijs fuit: in quo ob uictoriam contra Pœonas Macedonum uirtute partam audentior uidebatur. Igitur conuocato concilio, concionem apud milites habuit. eosque quibus par erat uerbis ad bellum cohortatus, in Illyriorum provinciam exercitum duxit: petens ab ijs Macedonias urbes, quas occupauerat, sibi restituerent: Bardylo Illyriorum rege huiusmodi postulata non suscipiente, pacemque longe alia conditione fieri petente, uidelicet uti ciuitates, quibus utrique antea imperauerant, retinerent, cum neque Philippus ijs assentiretur, ac copias propinquas haberent, prelium commiserit. Et cum utriusque exercitus prompte alacriterque dimicarent, pari certamine diu atque acriter pugnatum est: Vbi autem hinc equites, inde Philippus in medios irruens hostes incolumis euasit, Illyrij terga uertentes, sese fugae mandauerunt, ac ueluti penitus superati, petitas prius urbes Philippo dedentes, pacem obtinuerunt: Philippus itaque Macedonum regnum, quod in maximo discrimine uersari uidebatur, priusquam biennium transiret tutissimum reddidit. Post hæc Eubœi mutuis seditionibus agitati, cum eorum aliqui à Bœotijs auxilium accersissent, nonnulli ab Atheniensibus subsidium implorassent, nullo magno rei bellicæ apparatu, sed quibusdam pugnae præludijs, ac paruis prælijs minimè recensendis in insula cõtendebant: in quibus nunc Bœotij, nunc Athenienses superiores erant, donec Eubœi cladibus acceptis, propterea quod inter ipsos bellum intestinum uigebat, calamitatibus admoniti, simul conciliati sunt, & bellum dimiserit. Bœotij

totj uerò & Athenienses domum reuersi sunt. At paulo post Athenienses in bellū, quod Sociale dictum est, inciderunt: quod triennij sustinuerunt. Rhodij enim, Coi, nec non Chij, unaq; Byzantij, qui interim in eorum amicitia societateq; permanserant, tunc defecere. Athenienses eo consilio his bellum inferebant, uti si fieri posset, aliquo modo eos rursus in societatem adducerent: quod nequaquam efficere potuerūt, nam Insulanī alacriter praelium sustinebant: & Mausolus, qui in Caria principatū obtinebat, unā cum ijs bellum suscipiebat. Postea Chares Atheniensium dux, cum ē nauibus descendisset, & Pharnabazo, qui à rege defecerat, maximis copijs auxilium ferret, Satrapas Regis superauit, quo facto, pecunias à Pharnabazo ad stipendium exercitui dandum accepit. Rumor autē pererebruit, Regem ob Chareta irā grauiter incensum, Insulanis aduersus Athenienses trecentarum nauium auxilium missurū. Quod ueriti Athenienses, bellū dimiserunt: pacemq; quibus Insulanī uolebant cōditionibus, sanxere. Sed hæc postea. Philippus uerò Macedonum rex, ut Pœonas subiugauit, & cum Illyrijs pacem sibi nō minus honestā quā gloriofam firmauit, cū Macedonicas urbes recepisset, & loca quæ pertinebant usq; ad paludem Lyncitida uocatā subegisset, in Amphipolitanos (qui in ripa Strymonis fluij ciuitatem habent amplissimā) propterea quod maxima sibi incommoda, & minime perferenda inflixerant, exercitū duxit. Et cum eos obsideret, cepit. Mox urbe potitus, paucos quosdam, quos sibi admodum infensos cognouerat, in exilium misit: reliquos humanissime habuit, & urbem ad ne-

gotia in Thracas conficienda peropportunam re-
tinuit. Subitò etiā Pydnam urbem, in Thermaeo
sinu positam occupauit. Deinde Potidæam obsi-
dens, urbem in Palenes Cherronesi ceruice sitam,
& Atheniensium præsidio custoditam, in potesta-
tem redegit: & custodes, uti Atheniensium popu-
lo aliquid gratiæ impertiri uideretur, incolumes
Athenas humaniter misit: urbem uerò captiuam
euertit, & Olynthijs, qui finitimi erant, agros pos-
sessionesq; cōcessit: uti eisciuitatem regionis illius
longè maximā potentissimamq; habentibus, inser-
uiret. Etenim ceu bellū ab Atheniensibus iam ex-
pectaret, Olynthios præoccupare decreuit, quo
sibi non nocerent, neque Atheniensibus prælium
inferrent, ac neutrum eorū aduersus alterum iu-
rarent. Deinde ad urbem Crenidas profectus, cū
eam incolarum multitudine mirū in modum ad-
auxisset, Philipposq; iterum à sui appellatione no-
minandos instituisse, aurifodinas, quæ in eo tra-
ctu erant, sed reues admodum, & quæ nullo in
precio haberentur, ad tantum incrementi structu-
ris quibusdam adduxit, ut ei amplius mille talenta
prouentus redderent. Vnde pecunijs iam non pa-
rum affluens, Macedonicū regnum ad summę po-
tentix fastigiū euexit, nummum enim aureum in-
ter alios probatissimum existimatū cudi iussit, Phi-
lippeumq; nominari uoluit: cum hoc, militū qui
sub stipendio mererent, ualidum numerum con-
stituit, & eiusmodi nummos ad ciuitatum præfe-
ctos mittens, muneribus corruptos ad illarū pro-
ditionem alliciebat: & celeriter quæcunq; uellet,
conficiebat. Sed hæc in Macedonia, Dion uerò
Syracusanus Hipparini filius, cum in Siciliam na-
uigasset,

uigasset, à Dionysij iunioris tyrannide ciues liberavit. Olympias autem erat sexta & centesima numero exacta, quum hæc ab eo gesta sunt. At uir iste omnium qui ante ipsum fuerunt, quorum memoria habetur, minimis usus occasionibus, maximas uidetur potentias oppressisse. duabus enim nauibus rotundis, & paucis militibus in ijs impositis, initio permotus, tyrannidem plurimis triremibus ac multis mercenarijs septem munitamq; deleuit. Causæ uerò Dionis in Dionysiu belli, hæc fuerunt. Dionysius senior cum ex humili ac ignobili ciue Syracusanorū tyrannidem occupasset, eamq; pluribus mercenarijs tueretur, uxores duas in matrimonium duxit, ambasq; simul eisdem in nuptijs adhibuit. unam ex Locride Italiæ ciuitate, alteram indigenam, Hipparini hominis inter ciues spectatissimi filiã: cuius frater erat Dion. Dionysio ijs ad hunc modum habentibus, Plato peregre ex Athenis profectus, ad ea quæ sunt circa Italiam atq; Siciliam loca, ob urbium ac rerum publicarum, quæ illic erant cõtemplationem uenit: & ad tyrannum quoq; hunc, loci illius Græcorum longe potentissimum profectus est, tentaturus, si aliquo modo diuina quadam sorte eū ad philosophiã cohortatus, maximorum bonorum quibus imperabat ciuitatibus constituendorum auctor fieri posset: conspectus tyrannos, quamcunq; rem seu probam siue flagitiosam aggrediantur, in ea plurimum ualere. Apud tyrannū igitur uoto non parū frustratus est, qui ob loquendi licentiam alioquin iratus, quum bellum tunc Lacedæmonijs cum Atheniensibus esset, cum Polidi Lacedæmoniarum nauium præfecto ut uenundaretur dedit. Quo circa Aeginam
[uendente,

uendente, casu quodam Cyrenæus uir nomine Anniceni eam mercatur. Cui cum pecunias eius redimendi gratia focij attulissent, illas respuit, asserens non ipsos solos, quibus Plato curæ sit, dignos esse. Talia igitur ei apud tyrannum contingere. In Dionem uerò iuuenem eo tempore incidens, adeò ingeniosum ad philosophiam inuenit, ut à nemine æqualium suorum in rebus quæ ad eam attinebant, superaretur, qui ob eius cognitionem cum iam ornatè modestèq; uiueret, hominibus delicijs deditis, ac tyrannico more degentibus molestior euasit. Dionysius uerò animum à philosophia alienum habebat. Sed poetica oblectabatur, ac poëmata componebat: quæ ab adulatoribus optima esse, quum reuera mala essent, persuasus est, ac si aliquando ea quispiam uituperauerat, irâ tentabatur. Fortè enim eum qui reprehenderet, non uera dicere, sed inuidiâ adductum carpere existimabat. & quondam Philoxenum optimum dithyramborum poëtam, quod audiens uituperauerat, ad lapidicinas detrudendum misit. Postea rogantibus amicis ubi eum eduxisset, ac in gratiam iterum suscepisset, rursus ostendens poëmata, qualia sibi uiderentur, interrogabat, hic uerò de carminibus nihil dixit, sed Dionysij ministris uocatis: Ad lapidicinas me, inquit, abducite. Quod Dionysius facetiæ à loco attribuens, aliquantulum æquo animo tulit. Hoc uita functo, filijs tribus relictis, seniore uno sibi ipsi cognomine Dionysio ex Locrensi suscepto, duobus ex ciue Dionis sorore, Hipparino & Nysæo: Dionysius, utpote maior natus, tyrannidi successit, cui adhuc iuueni, & in hoc ætatis existenti, in quo potissimum homines circa uitæ iudicium

cium trutina examinantur, Dion ex philosophiæ sermones attulit, ac ad eam deduxit. Alij ad alia re traxere. Itaq; Dion (nam interim ualebat apud ipsum non minus auctoritate quam gratia) philosophiæ causa Platonem accersere Dionysio persuadet, quem ipse quoq; literis, ut in Siciliam contenderet, deprecabatur: tanquam maxima spes esset, Dionysium tantum tyrannum uelle philosophari. Sic iam Plato in Siciliam rursus proficiscitur, quò cum peruenisset, Dionis aduersarios tunc imperantes inuenit: qui Dionysio suadebant, quod Dion, utpote qui tyrannidi insidiaretur, cum ad philosophiã cohortabatur, uti disciplina iam demulcens imperium negligeret, & quæcũq; Dion faceret, ipsum laterent. Itaq; Dionysius non multo post Platonis aduentum, Dionem in paruo nauigio impositũ eiecit, Platonem, & reliquos Dionis amicos consolari, & iam perterrefactos benigne suscipere non desistebat, asserens eiectionem Dioni non exilium, sed loci mutationem fuisse: quippe, qui quum ipse ea quæ faciunt ad imperium stabiliendum constituerit, iterum reuersurus sit. Platonem interim præcipuo in honore habebat, ac ut secum maneret precabatur, uicq; simul coegat: cum nõ dissimulanter navigationem se minime concessurum ostenderet. Manet itaq;, uellet nollet, apud Dionysium Plato: & totis uiribus ei philosophicæ uitæ cupiditatem inijcere conatur. Dionysius quoq; Platonem ab amicitia Dionis auertere: & in suam ipsius magis adducere studebat. Vbi neutrorum conatus procedebat, Dionysius ea conditione Platonem dimittere persuadeatur, si rursus in Siciliam reuerti (quum ille ipsum

c   simul

simul & Dionem accersuerit) recipiat. Velle autem accersere, pace confecta: nam tunc bellum uigebat. Pace iam firmata, Dionysius Platonem nō amplius (ut conuenerant) unā cum Dione, sed solum accersit. Quare primum quidem, licet Dion iuberet, rogaretq; nō obtemperabat. Postea cum triremem misisset, quo facilius iter faceret, ac in ipsa quosdam ex ijs qui in Sicilia Platoni admodū amici ac familiares effecti fuerant, imposuisset, ad eum in hanc sententiam scribit: Si ueneris, omnia tibi de Dione, quemadmodum ipse uolueris, conficientur, uoles autem scio, ea quæ ab æquitate modestiaq; minimè abhorrent: & ego concedam. Sim minus, nihil earum rerum quæ ad Dionem pertinent, iuxta tui animi sententiā assequeris. Simulq; ij qui in trireme erant, admirabili philosophiæ desiderio Dionysium teneri diuulgabant. Fuit etiam nesciō quid tale Archytæ Tarentini, uiri Pythagorici, ea tempestate clarissimi atq; probatissimi. nam ipse quoq; Platonē Dionysio morem gere, ac ad eum proficisci literis hortabatur: asserens neq; sibi, neq; suæ ipsius ciuitati, si non obtemperauerit, profuturum: propterea quod amicitiam, quam cū Dionysio haberet, ipso Platone auctore iniuerit. Ita iam persuadetur Plato, & tertio in Siciliam proficiscitur. Eò profecto, nihil commodum seu mediocre, sed multo peius quàm antea contigit. Dionysius enim philosophiæ gratia non amplius Platoni, neque eius sermonibus seipsum præbebat: persuasus iterum calumniatorū uerbis, qui ei, utpote qui unā cum Dione tyrannidē insidiaretur, custodias poni iubebat, ne ipse disciplina fortè impediretur. Asseruabatur igitur, licet

à philosophiæ Dionysius amore haud alienus, ne-
 que hebes omnino esset: sed delicijs ac timore, si-
 mul ne ex tyrannide eijceretur, detinebatur. In ijs
 uerò quæ ad Dionem attinebant, ita sese gerebat,
 primum quum opibus suis eū frui sineret, tunc il-
 lius procuratores ei nihil amplius mittere permit-
 tebat, sed & tandē eius bona uendebat, ac quibus
 uolebat impartiebatur. Plato itaq; propter hæc, &
 quædam alia quæ sibi apud tyrannū contigerunt,
 ac ob Dionis amicos, atq; seipsum, Dionysio ira-
 tus, quod sibi retro nauigandi facultas nō permit-
 teretur, ad Archytam cæterosq; , quos Tarenti a-
 micos habebat, mittit: quo in statu res sit docet. Ii
 uerò legationem quandā à ciuitate adepti, trigin-
 ta remorum nauem, & Quæstorem unū mittunt,
 qui ad Dionysium profectus, ut Platonem dimitt-
 teret, rogabat. Sic dimissus Plato, ac in Pelopon-
 nesum perueniens, Dionem in Olympijs cer-
 tamina spectantem offendit: quæ à Dionysio de
 ipsius facultatibus amicisq; facta sint, nūciat. Hic
 deos testatus, ad bellū contra Dionysium, patrieq;
 libertatem commotus est. Erat autem Dion gene-
 re à Dionysio minimè alienus, nam ipsorum pa-
 rentes Hipparinus & Dionysius, consobrini inter
 sese fuerant: & quum ciuitati maximum à Cartha-
 ginensibus bellum illatum fuisset, ambo ad sum-
 mam illius belli administrandam duces cum ma-
 xima potestate delecti fuere: Dionysius, uti iuni-
 or, exercitus imperator; Hipparinus uerò, utpote
 senior, rerum gerendarum consiliarius. Qui post-
 quam aduersus Carthaginienses non minus præ-
 clare quàm feliciter præliati sunt, Syracusasq; , &
 reliquam Siciliam ab imminente periculo conser-
 uauerunt.

uauere, Syracusarum, ac totius ferè Siciliae impè-
 rium inter se commune habuerunt. Hipparinus
 autem quum diem obiisset, Dionysium domestica-
 rum rerum tutorem cōstituit. & quum tres essent
 filiae, Aristomachem maiorem natu ipsi nuptum
 collocari, reliquas duas sorores Leptinae & Thea-
 ridae in matrimoniū dari testamento mandauit. Et
 haec à Dionysio ita confecta fuere. Solus itaq; iam
 relictus, more magis tyrannico, stabilioriq; princi-
 patum firmauit, & res aduersus Carthaginenses
 peiorem in statum adduxit: uti ipsis uectigal impo-
 neret, eosq; stipendiarios haberet. Sed Dion iunio-
 rem Dionysium per Platonem tentabat, si aliquo
 modo fieri posset, ut ei in aliquod regnum Laco-
 nicum tyrannidem commutare persuaderet, pa-
 triamq; mitioribus aequioribusq; legibus orna-
 ret: arbitratus fortasse, & Dionysio, & patriae iti-
 dem haec fore optima atque pulcherrima. Postea-
 quam ipsi conatus non procedebant, simul que in
 uictu ac bonorum consumptione iniuria afficie-
 batur, permotus est ad bellum, tyrannidemq; de-
 lendam. Et reliquos amicos, ac Platonem etiam,
 uti bellum secum susciperent, aduocabat. Plato alios
 exorari, si uellent, iubebat: sese enim Dionysium
 minimè oppugnaturum, nam gratiam illi ha-
 bere post immortales deos, quod calūniatoribus
 (inquit) asserentibus me tecū ipsi atq; tyrannidē
 insidiari, meq; interficere iubentibus, nunquam
 est persuasus: quum fortasse illos uera dicere existi-
 maret, nihilominus hic mihi nescio quid pudoris
 incussit. Causae itaq; quod Dionysio bellū Dion
 intulerit, hę fuerunt. Deinceps quàm celerrimè in
 Peloponneso, & reliqua Græcia habito externo-
rum

rum militum delectu, à Zacyntho duabus rotundis nauibus euectus, in Siciliam ad urbem Minoram nauigauit: quam quidem Minos ille Cretenfium rex, ubi in Siciliam ad Dædali inquisitionem profectus, à Cocalo Sicanorum rege hospitio susceptus est, ædificauit. Sed eo tempore Carthaginensium parebat imperio, licet prius Agrigentinae portiois esset. Huiusmodi uerò ciuitatis præfectus Synalus nomine, cū plurima esset Dionii amicitia atq; hospitalitate coniunctus, eū promptè benigneq; suscepit. Et postulanti, ut armaturas numero quinque millia, quas in nauibus aduexerat, Syracusas uehiculis transmitteret, ei libentissimè morem gessit. Ipse uerò Dion mercenarijs nõ amplius mille susceptis, eodem proficiscitur. In itinere Agrigentinos, Geloos, Camarineosq; ac Sicanorum Siculorumq; nõnullos adhortatus, ut Syracusas in libertatem uindicarent, eis facile persuasit, & celerrimè maximam armatorum multitudinem ad tyrannidem delendam adduxit. Qui simul ac Syracusanos fines attigit, inermium uirorum ingens multitudo ei obuiam proficiscitur: quibus Dionysius, quòd eis parum fidei haberet, arma ademerat. Dion arma, quæ tutelæ causa secū aduexerat, eorū magis idoneis distribuit: et nemine obstante urbem ingreditur, nā per id temporis Dionysius aberat, & circa Ionium cum maiori copiarum parte, ut illuc res disponderet, moram trahebat. In arce uerò relicti custodes, cum ad dimicandum se minimè pares censerent, ad pugnam cum Dione Syracusanisq; ineundam nequaquam exiuerunt, sed prælio abstinerunt. Dionysius interim de Dionis aduētū certior factus, die septimo post

eum diem quo Dion urbem occupauerat, eodem
 peruenit: & arcem ingressus, cum aliquot paucos
 dies se contineret, optimumq; mercenarijs euen-
 tum polliceretur, eos repente eruptione facta con-
 tra Syracusanos immisit, qui multo cum clamore,
 ac ingenti perturbatione in illos qui murum tue-
 bantur (quem Syracusani ex mari ad mare costru-
 xerant, arcemq; circumseperant) irruentes, nō so-
 lum superauerunt, uerum etiam intra murum in-
 gressi, cū Syracusanis iam prope ipsum duce Dio-
 ne occurrentibus, congressum habuerunt. Ac ri-
 atrocis pugna commissa, Syracusani unā cū Dio-
 ne, sed non sine uulneribus, uictores euasere. At
 Dionysij milites multis suorum amissis superati,
 sese in arcem receperunt. Et Dion eam muri par-
 tem, quæ deerat, absoluebat, donec ipsam tutissi-
 mam redderet. Ad hæc Heraclides, qui & ipse à
 Dionysio in exilium missus fuerat, Syracusas ap-
 pulit, nam in Peloponneso longarum nauium il-
 lic præparatarum à Dione princeps susceptus fue-
 rat: at quibusdam tempestatibus impeditus, Dio-
 nis aduentu, ac Syracusanorū libertate posterior
 applicuit. Venit autem cum longis nauibus uigin-
 ti, & militibus circiter mille & quingentis. Cūq; is
 uirtute plurimum excelleret, & magni consilij ui-
 deretur, à Syracusanis omnium maritimarum co-
 piarum, suarum scilicet, & earum quas ipse aduen-
 tans adduxerat, præfectus deligitur, & Dionis col-
 lega designatus: communi consilio contra Diony-
 sium bellū gerebant. Non multo post, Philistus e-
 tiam, uir spectatæ fidei, & qui magno usui semper
 tyrannis fuerat, classis præfectus à Dionysio decla-
 ratus, cum Syracusanis, qui & ipsi naues propin-
 quas

quas habebant, nauale præliū commisit. Pugna-
 tum est utrinq; fortissimè. Sed Philistus, quamuis
 strenuè præclareq; decertaret, tanto superatus est
 detrimento, uti cum in maximo discrimine uerfa-
 retur, ne uiuus in potestatem Syracusanorū pe-
 ueniret, sibi mortem consciuerit. Post hanc autem
 pugna naualem Dionysius uictus in urbe, & tūc
 maritimo certamine superatus, amisso tantæ expe-
 rientia duce, ac amicorum probatissimo, eiusmodi
 cum Syracusanis pactionem inire tentauit: uti
 eis arcem dederet, ipse cū mercenariorū præsidio,
 & opibus, pecuniisq; in Italiā nauigaret: quod
 impetrare non potuit, licet Dion, quæ dabantur,
 ea non esse respuenda, Syracusanis consuleret. At
 ij, propterea quod in arce parum comæatus esse
 diceretur, breui tempore se illam obsidione affecu-
 tuos sperabant. Sic Dionysius ex præsentī rerum
 statu cogitans quid esset optimū factū, idoneos
 in arce custodes reliquit. ipse preciosissimis qui-
 busdam cum maiori mercenariorum parte susce-
 ptis, clam in Italiā nauigauit. Ad hæc cum Syra-
 cusani inter sese mutuis seditionibus agitarentur,
 ac eorum aliqui summam rerum Heraclidi man-
 dandam censerent (quod is tyrannidem nūquam
 affecturus uideretur) alij ad Dionē deferendam
 si Dionysiu penitus superauerit, asseuerarent: non
 nulli Dionem potissimum deligerent: ac externis
 ex Peloponneso & reliqua Græcia militibus, qui
 eos in libertatem uindicauerant, stipendia quæ eis
 debebantur, non persoluerentur, illorum animi
 auersi sunt. qui Dionem, uti ipsorū principatum
 susciperet, ac de Syracusanis ueluti communibus
 inimicis supplicium sumeret, obsecrabant. Dion
 quod

quod socios factos, & in aduentu sibi inferientes prodere, ab omni prorsus æquitate alienum iudicabat, ijs nequaquam assentiendū existimauit. Sed aduenarū (quī circiter millia tria fuerant) principatum suscepit: & cum ipsis Leontinos ire contendit. Recedentem Syracusanī in itinere inuadunt, pugna commissa, Dion longē superior euasit. Mox mittentibus ijs quī defunctorū corpora ad sepulturam peterent, non solū ea benigne concessit, uerum ipsorū captiuos incolumes sine precio dimisit. Postquam autem Dionysius ex Locride Italiæ ciuitate (unde eius mater Dorica erat) commeatum, & reliqua omnia quæ ad custodiam usui sunt, præparauerat, hæc onerarijs nauibus imposita, ad illos quī in arce obsidebantur mittebat, ac triremes, quo onus tutius cōportari posset, adtunxerat: quibus Nypsiū Neapolitanū, uirum non minus cōsilio quam fortitudine præstantem, præfecerat. Naues onerariæ arcem appulerunt, & quī paulo antea re frumentaria premebantur, ac ob eius inopiam cum Syracusanis de delenda arce ferē depecti conuenerant, onus exportabant. Triremes uerò cum Syracusanis præliari coctæ sunt. Qui cōmissa nauali pugna, uictores fuere. adepta uictoria, ob eius gratulationem Dijs sacrificia amplissima reddiderūt. ipsi deinde ad cōuiuia, & comotationes, ac modulamina, à prima luce usq; in profundam noctem conuersi sunt. Quod conspiciatus Nypsius, cecidisse sibi peropportune existimauit, et cōmodissime fretus temporis occasione, ususq; beneficio fortunæ, murū scalis aggressus, quum in custodes ebrietate dormientes incidisset, uictoriam est adeptus. Quo statim euulso, milites

immisit:

immisit: qui urbem irruentes, quoscunq; obuiam habuerunt trucidare, opes diripere, foeminas captivas in arcem ducere coeperunt. Syracusani neq; per noctem, neq; postquam illuxit, quo nam hac in re profugio ac remedio uterentur, sciebant: eo quod sibiipsis auxiliū ferre nequirent. Verum simulac quidam Dione negociū indigere cōmemorauit (tanquā hac unica salutis spes reliqua esset) omnes è uestigio temporis huiusmodi consiliū summis laudibus extulere. Et quidam ex primatibus atq; equitibus ad Dionem legationem obituri mittuntur, qui uergente iam ad uesperum die in Leontinos profecti, uti nolit Syracusas desolatasp despicere, eum deprecantur: sed quod Syracusani eorum quæ in ipsum deliquerant, satis poenarum hostibus dederint, iniuriarū uelit obliuisci. Dion itaq; eis audiens, milites suos cohortatus, comparatisq; è uestigio necessarijs, noctu recessit: & sub auroram Syracusas proficiscitur, quò cum peruenisset, Dionysij mercenarios non solum trucidantes, rapientesq; ac deprædantes, sed iam domibus ignem iniicientes deprehendit. Confestim igitur suis militibus, unā cū Syracusanis in ordinem reductis, acie instructa, quum perturbatis tyranni occurrisset, multos interfecit: alios terga uertentes rursus in arcem compulit: et murum ea parte, qua euulsus fuerat, in integrum restituit. Hoc facinore præclare gesto (quod splendore & gloria priori nequaquā inferius uidebatur) Syracusani Dionem solum terra maricq; imperatorem deligunt. Hic autem Heraclidi maritimum imperium est impartitus. At is aliquid semper flagitiosum facere non in termittebat. nam continenter ad seditionem po-

d pulum

pulum concitabat, & hoc modo summam imperij ad sese trahere conabatur. Semelq; Dionem e castris redeuntem, ne urbem introiret, palam excludere aggressus est. Dicebatur etiam clandestinas pactiones per Spartanum Pharacem transigere qui sub ipso primum in exercitu locum obtinebat. postea rursus Dioni reconciliatus, quum maximum iusiurandum per Gefylum alterum Spartanum uirum æquitate præstantem dedisset, neq; sic à seditione destitit, nam aliquid semper aduersus Dionem inuidia adductus mouebat. Neq; cū nauium præfectus esset, neq; postquam Syracusanis classem (quum ea non amplius indigere existimarent) missam fecerant, quiescebat, donec uitã priuatam agens, à Dionis amicis (simul atq; arx in eius potestatem uenerat) interfectus est qui hoc etiam multo antea patrare uoluerant. Sed eò usque à Dione uetiti, tunc ipso concedente opus peregerunt; quoniam reipublicæ, quam iam constituere animo deliberauerat, hominem ob flagitia maximo impedimento futurum conspiciebat. Heracleide ita defuncto, Dion nihilominus amplissimum funus ei præparauit: et ipse toto exercitu insequente, cadauer usq; ad sepulturam præmisit. Sed hæc postea. Apollocrates autẽ Dionysij filius cui arx tradita fuerat, quã ei à Syracusanis obfesso nemo suppetias ferret, & iam commeatus defecisset, ac nullum ex mercenariorum opera usum capere posset, inita cum Dione pactione, arcem illi cū armis, ac reliquo belli apparatu tradidit. & matre fororibus que receptis, quinis onustis triremibus ad patrem nauigauit: tuto discedendi potestate Dionis concessu impetrata, Dion uerò postquam arcem accepit,

accepit, Syracusanis restituit, & ipse sorore Aristomacha unâ cū proprio filio, & Areta suscepta, domi se continebat, hanc Aretem Dionysij senioris & Aristomachæ filiam, pater Dioni collocauerat, A iuniori autem Dionysio simulatq; omnis de reconcilianda gratia inter ipsum & Dionem spes adempta fuerat, Timocrati uni ex amicis collocatam, quum ipsi Dion ignouisset (propterea quod sciebat inuitam necessariò id egisse) in domo rursus suscepit. In ijs constitutus, quiescere decreuit, & Corinthum eo consilio misit, uti illinc homines qui ad leges ferendas sibi adiumento futuri essent, aduocaret: eo quod ciuitatem nõ mero populi dominatu uti; sed optimatum principatui admistam conspiceretur: simulq; uti metropolim in precio atque in honore habere uideretur. Heraclidem autem, quoniam à seditione non desisteret (malum profecto nihil tyrannide inferius, sed late patens optimæ reipublicæ aduersaturum) Dionis amici interfecerunt. At Dion ijs quæ decreuerat, finem non est permixsus imponere, nam in hoc rerū statu constitutus, à Calippo Atheniense sociorū uno omnium quos haberet sceleratissimo cõciditur. Calippus iste Dioni exulanti, ac per Græciã uaganti socius factus, unâ cum fratre ipsius non ex disciplina, sed ex consueta multis societate, se ad eius amicitiam aggregauerat, ac expeditionis, & reliquarum actionum particeps fuerat. Postea nouarum rerū cupidus, simulatq; Heraclides uir utiq; maxime inter Syracusanos auctoritatis, è medio sublatus fuerat, externorum aliquos corrumpere incohauit: insidiasq; Dioni parabat, uti ipsorū principatum sibi uendicaret, quod quū patraret, non

omnino latuit, Sed Dion Heraclidis mortis Calippi eadem adiungere negligebat. Hic uero Calippus quum iam se detectum non ignoraret, mulieres adiuit, & nouis rebus studere negauit, simul quod iusiurandum maximum existimatum iurauit, sese nihil noui contra Dionem facere, neque facturum. Ad hunc modum iuratus, in ipsius Deae die festo, cuius in templo iurauerat, mercenariorum corruptos aduersus Dionem instituens, sceleratissimos eorum qui Zacynthij erant in ipsum immisit, & per illos interfecit: quum ipse & frater arma in manibus habentes, percussoribus adiutores adstant. Vbi autem Calippus Dionem interfecit, aliquod paruum tempus Syracusarum imperium administrauit. Mox Catanem capere adortus, amicorum Dionis opera Syracusas amisit: qui Hipparinum Dionysij, & alterum Hipparinum Dionis filium summæ imperij præfererunt. Eiectus uero Syraculis Calippus, Messenios inuadit, ubi maxima militum parte (in quibus etiã Dionis interfectores fuerant) amissa, nulla eum Sicilia ciuitate suscipiente, uerum uniuersis ut flagitiosum propulsantibus, Rhegium occupauit. ibi non multum tempus in summa degens inopia, cum sub stipendio meritis militibus necessaria ægrè suppeditaret, à Leptino & Polyperconte occiditur, eodem quo Dion interfectus est pugione, sorte quadam utentibus: quem breuitate Laconicorum more, & operis pulchritudine, ac artificij uarietate, cognitum ferunt, tanquam ex hoc iure uideretur Dionis pœnas persoluens, sic interfectus fuisse. Talia itaque de Calippo. At Syracusanorum urbem in frequenti tyrannorum mutatione constitutam,

stitutam, Dionysius tandem decimo post Dionis expeditionem anno rursus occupauit. Et quemadmodum mirum fuerat, eum ex tyrannide maximis copijs munita, parua manu eiectionem fuisse: ita etiam admirabilius fuit, exulem & deiectionem, ac grauiam multa perpeffum, eam recuperasse. quippe qui in eiusmodi rerum commutatione fitas corpore prostitutas, uxorem cum sorore ab inimicis uiuentem obscœnis uoluptatibus uiolatam atque turpatam uiderit: postea que unâ cum filijs subuersam in pelagus. Sic infeliciter agens, quosdam aduenas nihilominus cogens, tyrannidem iterum recepit: Nysæumq; tunc regnantem expulit. Itaq; Syracusani qui in urbe manserant, in seruitutem redacti, eo crudelius quam antea à tyranno opprimebantur, quod calamitates animum aduersum omnes uehementer exasperauerat. Qui uerò profugerant, ad Hicetem Leontinorū principem, uirum profecto flagitiosum, & nemine ex ijs quos supra demonstrauimus tyrannis meliorem, diuertunt, nam interim nullam aliam presentium maiorū auersionem reperiabant, nec ad quem alium confugerent, habebant. Hic Hicetes Syacusanus genere, ex amicis Dionis factus, mox illi generi pessimus, Dionysio nuperrime tyrannidem ingressus bellum inferebat: non eo consilio ut ciues in libertatē uindicaret, sed uti eiectione Dionysio tyrannidem sibi compararet, sicuti postea cognitū est, simulatq; Syracusani, qui apud ipsum commorabantur, Corinthum legationem mittere, & illinc auxilium aduersus Dionysium petere statuerunt. Interim hæc aperte simul agebat, & quosdam in Peloponnesum legabat: secreto & occulto Carthagi-

nenses accerserat, quo illorum opera (quibus totius Sicilię principatum proponebat) Dionysium expelleret, et ipse pro animi libidine dominaretur. Non enim incertū erat, quid Carthaginenses sperarent, si illi auxiliari debebant. Ut igitur legatio Corinthum profecta est, & Corinthijs subsidium decretum, idē iam præparatum erat, eis ab Hicete eiusmodi redduntur literę: Non oportere ipsos amplius de auxilio mittendo sollicitos esse, propterea quod ipse unā cum Carthaginensibus tyrannum deleuerit, quos ipsis nimium cunctantibus accersuerit; hortariq̄, uti ab illis mare asseruātibus, neq̄ aliquam in Siciliam classem trajicere permittentibus caueant. Iam enim ē Carthagine Mago dux cum maxima nauium multitudine Hiceti auxilio aduenerat. Corinthij ob hæc magis ac magis indignati, ac ad maiorem irā prouocati, celeritati studere, et Timoleonē Timodemi filiū, ducem delectum cū militibus mille super triremibus decem, statim subsidio mittere. Hic Timoleon multis antē annis fratrem seniore Timophanem, qui sese tyrannum in urbe non dissimulanter declarauerat, interfecit, quem antea pro ciuitate contra Argiuos pugnantē, & in extremo mortis periculo uersantem, conseruauerat; quum insigniter pro illo se hostibus obtulisset, cumq̄ prostratū scuto protexisset, tunc uerò cum ciuitatem tyrannico more gubernaret, multosq̄ ex primoribus ciues indem natos necaret, simulac eū adhortatus uti mutata animi cupiditate à re cœpta desisteret, ac admissorum in ciues facinorum emendationem quęreret, ut persuadere nequiuit, eū occidit. Subinde à matre execrationem perpeffus, quæ ipsius aspectum
nullo

nullo modo ferre poterat, quum eum quidam alij ex amicis tyranni conuicijs confectarentur, utpote fratris percussorē, multa animi tristitia affectus, interea in solitudine uixit: & plures annos à republica abfuit, neq; ullam magistratus dignitatem in ciuitate tractauit. Tunc autem quærentibus primatibus uirum classi præfuturum, ut quidam Timoleonta Timodemi nominauit, diuino quodã nutu uiri mentionem fecisse uisus est omnibus: eo quod huiusmodi prouinciæ neminem alium aptiorem reperturi essent. Et quispiam equitate ac modestia præditus uir, ipsi imperatori iam designato inquit: Te illud ô Timoleon meminisse oportet, quod si præclare certabimus, tyrannum: si negligenter, fratrem interfecisse uidebimur. Significauit utiq; gerendarum rerum splendorem & gloriam in optione ipsi positam esse. Et quædam etiam eorum quæ immortalium deorū uoluntate apparuerunt, aliaq; insuper ipsum aliquod egregium confecturum esse innuebant. Et hoc potissimum, quod quum Timoleon in Delphum traiecisset, & de exercitu ducendo rem diuinā fecisset, ac iam esset in egressu templi tænia quædam ex ijs quæ iamdiu Apollini dedicatæ fuerant, in sublimi pendens, defluxit, & in Timoleontis caput (ut à deo coronari uideretur) incidit. Adhuc etiam, quum triremibus euectus esset, quarū Corinthiæ septem, Corcyræ duæ fuerant, & Leucadia una, in nauigatione ingens splendor in cœlo uisus est dexter, & eò quò naues intentæ fuerāt, accurrisse. Quæ sanè res classem hanc præclarum aliquid esse confecturam, maximam præbuit spem. Sed quæ ex Sicilia nunciabantur, Nicetem scilicet posside-

re Syracusanorum urbem, Dionysium in arce (quæ Insula appellatur) fugatum, muro fossaq; circumdatum, ingentem Carthaginensium classem Hiceti auxilio adesse, sollicitudinem tristitiamq; Timoleonti ac militibus afferebant: neq; Siciliam hac de causa conscendere potuerunt. Atqui Andromachus Tauromini princeps, ea tempestate potentum omnium non minus æquitate quàm mansuetudine præstantissimus, ad se illum accersebat: simulque optimam spem eorum perficiendorum, ad quæ permoti fuerant, pollicebatur: eo quod homines neq; Hicetem, neq; Dionysium benevolentia prosequerentur. Propterea libentes admodum Timoleonti assensuros affirmabat. Huius Andromachi Timæus historiarum scriptor filius erat. Sed Timoleon interim secundum Italiam nauigans, Rhegium proficiscitur: quod est Italiæ oppidum, ad fretum, quod eam interfluit, atq; Siciliam positum. Ibi Carthaginensium triremibus uiginti occurrit, in quibus Hiceti legatio cū eiusmodi mandatis erat, uti Timoleon solus Hiceti cōsiliarius futurus ad eum cōtenderet: milites uerò, & triremes in Peloponnesum remitteret, tanquam ijs ad præsentis res minimè opus esset, neq; in his frustra impensas facere oporteret. Iis à legatione expositis, ni persuaderetur huiusmodi oratione Timoleon, Carthaginensium naues eum hostis loco habituræ erant. Timoleon autē, decem nauibus suis aduersus uiginti Carthaginensium triremes quum prælio dimicare se imparem censeret, dolo periculum euitandum existimauit: conditiones itaq; sibi propositas non respuere simulauit. Verum & ipse, ut eam à Rhegiorum ciuitate sibi confirmarentur, ac

cam

eam in rem fidem suam Rhegini interponerent, postulauit, his persuasi Hiceti legati, & Carthaginensium primates, Rheginorum concionem ingrediuntur. Rheginorum duces, qui Timoleonis rebus fauebant, ac in profugiendo eum adiuuebant, super ijs concionari cœperunt: & quâ prolixas quasdam orationes connecterent, alter in alterum dicendi materiam transferencebat. Timoleon interim clanculum è concione sese surripiens, profugit. Et in proprias naues delatus, Taurominium ad Andromachum proficiscitur. Andromachus quemadmodum uocabat, ita etiam libens admodum eum suscepit: & in his quæ ad Syracusanorum & reliquæ Siciliae libertatem attinere uidebantur, ei summo adiumento fuit. Carthaginenses itaq; agre ferentes, se ita deceptos atq; delusos, in triremi ad Andromachum legatum mittunt, qui Timoleonem remittere iubeat. Is quum Taurominium uenisset, ac multa superbè minacterq; differuisset, tandem manum nunc supinam, nunc inuersam extendens, Timoleonem expelli imperabat, nisi uelit pro tali urbem talem inspicere. Andromachus nihil aliud respondit: sed manum, ut ille, nunc supinam nunc inuersam extendens, iussit eum discedere, nisi pro tali uellet nauem talem intueri. Hicetes igitur de Timoleonis transitu certior factus, alias Carthaginensium triemes accersere conuocareq;. Ex ciuitatibus uerò atq; hominibus erant, qui licet tyrannos odio haberent, interim tamen nullam Timoleonti fidem adhibendam proponerent: recordati Calippi Atheniensis, & Pharmacis Lacedæmonij perfidiam, quorum uterq; exercituum duces, quum pro Siciliae libertate aduentare dicerent, sese tamen indigenis ty-

rannis longe peiores ostenderunt. Nihilominus hunc in modum habentibus rebus, Adranitæ civitatem habentes amplissimam, mutuis seditionibus agitati, partim Timoleonta, partim Hicetem & Carthaginenses accersebāt. & forte fortuna cōtigit, ut ambo eodem temporis momento, uergente iam die, ad urbem aduolarent. Verum Timoleon nō amplius mille ducentos milites, Hicetes uerò millia quinque ducebat. Hic Timoleon, quod sibi non mediocrem diligentiam intelligebat, suos cōhortatus, ut quāuis longi itineris labore defessi essent, celeritati studerent, ac se uiros fortes præstarent, nec non spem omnē in uirtute ponerent, nec rei bene gerendę facultatē dimitterent, hostesq; intentorij tunc (ut consentaneum erat) perturbatos inuaderent, ad ipsos cōtendit, & arrepto cursu impetum facit. Quos cum in fugam coniecisset, non plures trecentis interfecit, captiuosq; fermē sexcentos comprehendit, reliquis turpiter fugatis, castris potitus, & exercitu numero, quadruplo suo firmiori profligato, præclarissimam uictoriam adipiscitur. Adranitæ ingenti admiratione affecti, confestim à seditione desistere, et concordēs effecti, aper-tis portis urbem Timoleonem recipere, se sua que eius potestati subijcere. Et aliæ quoq; ciuitates hæc percepta uictoria, legationes ad eū mittere, & sese dedere. alij se belli socios polliceri: in quibus MamerCUS Cataniae tyrannus, uir sanè magno argenti & auri pondere potentissimus, & rei militaris peritissimus, cum eo societatem inire. Ad hunc modum habentibus rebus, iam Dionysius spe destitutus, cum in eam se adductum necessitatem uideret, ut uel ab Hicete uincente, uel à Timoleonte, si superauerit,

superauerit, obsidione capi cogeretur: optimū factu esse statuit, sese & arcem Timoleonti Corinthiisq̄ dedere, partim, quia Hicetē turpiter uictū contemptui habebat: partim etiā, quod Timoleonti Corinthiisq̄ maiorem omnino, quā Hicetē, ob corporis securitatē, fidem adhibebat. Missis itaq̄ ad Timoleonem legatis, tutō cum pecunijs discedendi facultate impetrata, arcem illi tradidit. Timoleon uerō missis Euclide et Telemacho uiris Corinthiis cum quadrīgentis militibus, sed non unā omnibus (non enim fieri poterat, propterea quod hostium exercitus omnia terra mariq̄ obsidebant) at clam, paulatimq̄, arcem cum militibus qui in ea erant, armis reliquisq̄, quæ præsidio usui sunt, in potestatem redegit. Dionysius autem in parua nauī cum paucis ex amicis, non multisq̄ pecunijs nauigans, ad Timoleonem proficiscitur: tunc primum abiectus, priuatiusq̄ conspectus. Etenim in tyrannide maxima atq̄ clarissima natus: decem annis post patris interitum, duodecim post Dionis reditum regnauit, in quibus bello, & innumerabilibus fere malis continenter uexatus, quum tyrannidis spem nunquam abiecisset, tunc primum omni spe proiecta, uitam priuatam agere uisus est. Timoleon igitur ipsum in Corinthum transmittit, hic uerō eō profectus, reliquū uitæ humiliter agens, interiit. Neq̄ uidebatur admodum laborare, aut egre ferre, pristini uictus cōmutationem. Et semel cuidam ludibrii gratia eum roganti, quid nam emolumētī ex Platonis sapientia percepisset: Num, inquit, tibi à Platone parum adiuuentū accepisse uidemur, quum tantam uitæ cōmutationem æquo animo feramus? Alijs præte

rea concinne rogantibus, quid inter ipsum & Platonem dissensionis causæ extiterit, respondit, Tyrannidem plurimorum malorum maximam, nihil tale ut hoc habere, quod ij qui tyrannis amici uidentur, aperta nunquam apud illos oratione utuntur: nam ob eiusmodi homines se quoq; Platonis beneuolentia expoliatum fuisse. Sed Plato Dionysium priuatum non uidit: nam paulo antea diem obierat. Dionysij etiam illud apud Philippum Macedonum regem non illepidum, sed sale & lepore plenum admodum fuit. quando enim Philippus in pugna apud Cheroniam commissa, Græcos superauit, simulatq; Corinthum Græcorum principatum affectans peruenit, quodam in loco Dionysium offendit: & cum in sermonem de poematis Dionysij senioris incideret, ac ludibrii gratia, quo tempore ipsius pater carminibus uacaret, interrogaret: Eo, inquit Dionysius, quo tu & ego unâ ceteris reliquis, qui sese beatos opinantur, in copotationibus ebrietatibusq; uersamur. Sed ad Sicilia actiones reuertamur. Corinthij simulatq; ad ipsos Dionysius aduenerat, aliud auxilium decernunt. Timoleonti armatorum millia duo, equites ducentos mittunt, qui Thurios usq; delati, propter Carthaginensium nauium multitudinem, quæ ad hoc mare obseruabât, ne impediti transmitterent, Siciliam conscendere non potuerunt. Sed ibi consistentes, occasionem expectabât, si aliquo forte inopinato casu eò peruenire ualerent. Timoleon autem cum arcem pauca admodum frumenti copia munitam à Dionysio accepisset, ipse ex Catania paucis quibusdam nauibus, quo magis hostes celeret, immittebat, & quamuis id non sine maxima difficultate

difficultate atq; discrimine (ob Carthaginiensiu naues) fieret, tamen immittebatur. Procedente tempore, Timoleonti Corinthijsq; hæ tandem felicitates obtigere. Corinthij enim qui apud Thurios moras trahebant, dolore confecti, quod hoc in loco diutius commorarentur, pedibus Rhegiu proficisci statuerunt; unde ob freti angustias, in Siciliam facilius forsan transeundi facultas daretur. Relictis itaq; nauibus, quibus è patria transportati fuerant, pedestri itinere Rhegium ire cõtendunt, qui paulo post in barbaros, transitum prohibere conantes, incidentes, prælio cõmisso uictores fuerunt, & eorum aliquos sub fœdere dimiserunt. At princeps nauium Carthaginiensium, qui illorum transitum obseruabat, ipse quoq; ob diutinam custodia moram tædio ac mœrore confectus, clypeis ac quibusdam alijs armis atq; insignibus Græcorum more fabricatis, quum naues ornasset, Syracusas nauigauit. Ibi Græcos mare transeuntes superasse passim diuulgabat: arbitratus callidum quid excogitasse, quod maximum Corinthijs, qui in Sicilia morabantur, mœrorem atq; animi tristitiam incuteret: licet breui admodum manserit. Nam quum falsi rumoris mendaciũ continuo redargueretur, quam celerrimè euanuit. Interea Corinthij, qui Rhegium uenerant, multa iam securitate paruè quibusdam cymbis in Siciliam traieciabant. Et Timoleon confestim Messanã, urbem nobilissimam ad fretum Siculum sitam, in potestatem redegit. Hæc itaq; sic se habuerunt. Hicetes uerò Timoleonti antea insidias struxerat: sed uoto frustratus est. Insidia autẽ huiusmodi fuere. Duos quosdam aduenas cũ præparasset, ad Timoleonem eo con-

filio misit, uti dolo utrum interficerent: qui Adranum (ubi tunc morabatur Timoleon) ad inuadendum profecti, ipsum diuini intentum, inter sacrificandum adoriti statuerunt, & quum iam sacrificium instaret, ac inter eos qui ad aras adstant ad misti, opus confestim aggredi inuicem iuberent, quidam ipsorum alterum in capite gladio ferit, et hic quidem confectus iacebat, quo cadente, qui uulnus inflixerat, statim arrepta fuga percurrens in excelsum quandam petram, ita ut erat cum gladio profilit, Alter quum patrandi facinoris socius cecidisset, e uestigio temporis ad aram accurrens, illinc si sibi fiat potestas, ac uenia concedatur, rem omnem sese aperiturum profitetur. Qua impetrata, mortui factum aperit, docetque ut ab Hicete missi, Timoleonem per insidias interfecturi uenerint. Alij interea, cum eum qui alterum confecerat traherent, nullam intulisse iniuriam exclamat: uerum merito hominem interfecisse, utpote patris ultor, quem olim ille apud Leontinos necauerat, quam sane rem testimonio quorundam adstantium comprobauit. Quamobrem omnes qui aderant, apta & congrua fortunæ inuenta magnopere admirabantur, quo modo alia pro alijs fabricet atque componat: & illa quæ plurimum inuicem abesse uidentur, ad idem adducat. Corinthij autem decem minis hominem donauere, quod iuste patris iniuriam ulcisceretur, & Timoleonem ipsis incolumem conseruauerit. Hicetes uerò non solum uoto frustratus, sed maiorem Timoleonti gloriam apud Siculos adhibens, propterea quod ab immortalibus dijs amari uideatur, ad aliud sese opus accinxit, quo plane Græcorum res admodum iuuat, Iratus enim Mamercus

&

& Catanis, quoniam per ipsos ijs qui in arce morabantur, frumentū submittebatur: Magone persuaso, cum maiori copiarum parte Cataniam contendunt, uti ab ijs qui comiteatu reliquisq̄ necessarijs Timoleonem Corinthiosq̄ iuuerant, pœnas sumant. Interim Neon, uir Corinthius, quem Timoleon suscepta arce illi præfecerat, cum in milites in ciuitate custodiæ causa ab Hiceto relictos, repente eruptione facta, impetum fecisset, eos superauit: & cum eam partem, quam Achradinam uocāt, occupasset, quia cæteris urbis partibus melior atq̄ munitior uidebatur, ac proprio erat muro circumsepta, minimè hunc locum reliquit. Mago atq̄ Hicetes his de rebus certiores facti, quàm celerrimè Syracusas reuertuntur: quū neq̄ ad Cataniam operā suam pro animi cupiditate nauassent, & Syracusarum munitiorem partem amisissent, quam amplius recuperare nequierunt. Iam enim Corinthij, qui Thurios delati fuerant, in Siciliam traiecerant: quibus susceptis, Timoleon Syracusas proficiscitur. Et licet non plura quàm tria millium millia contra Hiceti multo plures duceret, ipsius uirtuti fortunæq̄ confusus, prope urbem castrametatur. Hoc in loco dum utriusq̄ exercitus mercenarijs ocium dabatur, Græci Græcis admissi, anguillarum prædæ maximè operā nauabant: quartū, in paludibus ac locis limosis circa urbem, ingens multitudo reperitur. Hic quodā ex Timoleonis militibus aduersum Hiceti mercenarios dicente, Hicetem iniquè agere, qui cum Timolonte non conuentat, à quo honorem & gloriam minimè uulgarem assequeretur, si huiusmodi barbaros dimitteret: sed perniciosissimis hominibus, Carthaginensibus

ginensibus istis, talem ac tantam urbem subijcere conatur: eiusmodi sermo diuulgatus, totā permeabat ciuitatem, Mago de his certior factus, perceptaq; Achradinæ à Neone expugnatione, arbitratus & ille proditione quadam fieri, & tunc ne res omnes proderentur suspicionem ingressus: cum sibi ipsi etiā tūmeret, propterea quod tenuis atq; infirmus animi erat (etsi tanta ex patria classe munitur) nauigās totis uelīs, Carthaginem cōfestim rectā contendit, quō profectus, simulac quidam uti administrati exercitus rationem redderet, in iudicium eum adduxerunt, pœnas præoccupans, sibi mortem consciuit. Carthaginenses nihilo tamen fecius ita mortui corpus sudi infixerūt. Hicetes autem licet à Magone desertus esset, Syraculis mansit: nam adhuc urbem retinebat, ubi uero inde Timoleon omni promptitudine atq; alacritate muros aggressus est, et Neon ex Achradina exiuit, sic iam urbem relinquens, in Leontinos recessit. Timoleon hoc pacto ciuitatem accipiens, Syracusanis libertatem concessit: & arcem, reliquaq; tyrannorum receptacula, quā sumptuosæ magnificentiæ minimè pepercisset, quo omnem in futurū tyrannidis in ciuitate occupandæ suspicionem tolleret, funditus euertit. Mox urbē populo antea frequentem, ciuibus uacuā conspicatus, quod alij in ciuili seditione perijissent, alij in bello occubissent, nō nulli tyrānos fugissent, Syracusanis persuadet, uti Corinthū legationē mittant, metropoliq; indigere affirmant, precenturq; uti coloniæ quo incolæ ueluti ab initio fiant. curā habeant, Legatione profecta, Corinthij ad singulas Græciæ ciuitates, festos conuentus, sacras nundinas, insulasq; mittunt: &

per

per præconem denūciant, Corinthios Syracusanorum tyrannos deleuisse, ciuibus libertatem cōcessisse: nunc conuocare Syracusanorum exules, reliquum uitæ tempus patriam liberam habituros. Quum omnes igitur Corinthū conuenissent, nec idonea congregatorū multitudo uideretur, adhuc per præconem denūciare, quicumq; ex Corintho et reliqua Græcia Syracusas contendere uoluerit, eum æquali ac simili cæteris conditione urbem habiturum. Sic multitudīne eximia ac memoratu digna coacta, Corinthij eos qui cōuenerant, & cum ijs Cæphalum atq; Dionysium uiros Corinthios Syracusas mittere: qui ad leges ferendas, ac ad rem publicam constituendam Timoleonti auxilio futuri essent. Multis quoq; ex Italia aduentantibus, Timoleon omnibus urbem diuidebat, domos autem, ut publico Syracusanorum ærario pecuniarum opulentiam procuraret, uendere cœpit. Nam ciuitas & ad alia, & maxime ad bellum, quod iam expectabatur (propterea quod Carthaginenses cū maximis iterum copijs aduersus Syracusas, & reliquam Siciliam uenire nunciarentur) pecunijs indigere. Vendebantur etiam, populo decernente, delataq; unicuiq; accusatione, tyrannorum, & amicorum eorum statuae incise. Gelonis autem antiqui statuam, quem admiratione dignum censebant, beneuolentiaq; prosequabantur (propterea quod Carthaginenses Siciliae totius libertatem tunc primum occupare conantes, apud Imeram fluium fudisset, eumq; in reliquis quoq; minimè flagitiosum tyrannum accepissent) conseruauerunt. Ad hæc tyrannos ex reliqua Sicilia priusquam isthuc Carthaginenses aduolarent, abolendos de-

creuit. Statim igitur in Leontinos exercitum ducens, Hicetem à Carthaginensibus deficientē fœdus inire, arcemq̃ demoliri, necnon apud Leontinos priuatè uiuere coëgit. Post uerò contra Leptinē, qui Apolloniā, multaq̃ alia oppidula per tyrannidem occupauerat, cum exercitu cōtendit. Hic cū ui capi in summo periculo uersaretur, Timoleonti sese dedit, quem concessa uenia, in Corinthum Timoleon transmisit. Ipse postea ad rem publicam constituendam Syracusas reuertitur. Milites autem sub stipendio merentes, qui in ocio manere nolebant, cum Demarcho ac Demarato in Carthaginensium prouinciam misit, unde ipsis depradantibus, earum rerum quæ uicui necessariae sunt, copia non modò abundare, uerum pecunias à captiuis acceptas ad bellum parare. Interim Carthaginenses Lilybæum (quod Libyam uersus promontoriū est) appulisse nunciantur: quorum exercitus summa circiter septuaginta militum milia esse dicebatur, erant enim triremes ducentæ, & alia nauigia mille aduentasse ferebātur, in quibus maxima frumenti ac reliqui comæatus copia, cæteraq̃ quæ bello usui sunt comportabantur. Totus uerò exercitus duces fuerant Asdrubal & Amilcar, qui ipsorum prouinciam depopulatum iri certiores facti, confestim in Corinthios impetu ac iracundia quadam feruntur. Hoc nuncio Syracusas allato, tantus subito timor copiarum magnitudine Syracusanorum animos occupauit, ut Timoleonte contra hostes quàm celerrimè contendere statuente, propterea quod in illorum prouincia bellum gerere, neq̃ expectare uti reliqua subiugata Sicilia Syracusas uenirent, satius uidebatur: tandem

dem tix tria hominum millia, qui arma susceperint, ex multis millibus conuenerint. Ipsi autē, quatuor militum millia sub stipendio merentium reperiebantur, quorum mille inter eundem formidantes secesserunt: uti omnes numero sex mille Timoleonti relictū sint. Horū uerò mille equites erant, quibus adhortationibus ac precibus confirmatis, ad Crimisum fluuium, quò hostes uenturos audierat, maturè cōtendebat, cum id autem anni tempus instaret, quo, cedente uere, iam æstas appetit, nebulam adeò obscuram Crimisus exhalabat, ut neq; ipse appareret, neq; hostes intueri permitteret. Sed quidam tantū clamor ac strepitus, qui cōmissus ferebatur, eos adesse, Græcis de colle, ubi gradum sistentes quiescebant, audientibus cognitionem præbebat, ut uerò nebula in sublime eleuata, summitates montium obtenebrauit, & planiciem expurgauit, hostes fluuium iam traicientes conspicantur. Expectans igitur Timoleon, quoad tot pertransirent, quot oppugnare confidebat: mox ipsos aggressus, primos, qui Carthaginenses erant, concidit: reliquam multitudinem turpiter fugere coëgit, & quum parua manu ingentem exercitum fudisset, præclarissimam uictoriam adipiscitur.

LIBRI PRIMI FINIS,

f 2

44 GEMISTI PLETHONIS
 GEMISTI PLETHONIS DE GE-
 stis Græcorum post prælium ad Mantine-
 am, Eodem interprete,
 LIBER POSTERIOR.

Lympiade circiter sexta atq; centesi-
 ma, Alexander Pheræorum tyran-
 nus à propria uxore Thebe, unâ cū
 eius fratribus Lycophrone & Tifi-
 phono, interfectus est. Qui primo
 quidem tanquam tyrannicidæ, non mediocrem
 apud Thessalos gratiam, à quibus mirum in mo-
 dum probabantur, adepti sunt. Postea Alexandri
 satellitibus sibi cōciliatis atq; constitutis, seipsos ty-
 rannos non dissimulauere: & multos qui eorū uo-
 luntati aduersabantur, è medio sustulere. At ij qui
 Aleuadæ nuncupantur, maxima inter Thessalos
 propter nobilitatem dignitate præstantes, Philip-
 pum Macedonum regem cum adduxissent, debel-
 latis tyrannis, pristinam ciuitatibus libertatem re-
 stituerunt, qua ex re Philippus Thessalos Græco-
 rum primos, benevolentia sibi conciliauit. Post
 paulo Alexandri interitum, bellū in Græcia, quod
 Sacrum uocabatur, coortum est. Conflatum au-
 tem est. Phocensibus templū, quod Delphis erat,
 duce Philomelo (qui ab ipsis cum summa potesta-
 te imperator declaratus fuerat) occupātibus. Is ue-
 rò qui milites partim Phocenses, partim mercena-
 rios aduenas habebat, cum ad id contendisset, ac
 Delphorum multos sibi resistentes interfecisset, eo
 tandē potitus est. Quo factō, Locrorū ij qui fini-
 timi erant, primū commoti, deinde Thebani (qui
 huius prælij longe præsides fuere) Phocensibus
 bellum

bellū inferebāt. Thebanis Locrenses utriqꝫ, Dorienses, Enianes, Athamanes, Dolopes, et Thessalorū plurimū auxiliū ferebāt. Phocenses, Lacedæmonij, & Achiui qui sunt in Peloponneso, unā cum Atheniensibus adiuuabant. Itaqꝫ Philomelus primis prælijs prosperè gestis, superauit. Postea Thebanis ardentius contra ipsum decertantibus, tanto superatus est detrimento, uti quum ab hostibus in quodam prærupto loco circumlisteretur, neqꝫ effugere ullo modo posset, ne uiuus in ipsorū manus perueniret, illinc sese præcipitauerit. Mox Onomarchus, qui secundū dignitatis locum in exercitu obtinebat, principatu suscepto, eos qui ex fuga reliqui fuerant collegit. Dum hæc gererentur, Philippus Macedonum rex Methone expugnata, atqꝫ direpta, eam euertit. Pagafas etiam capiens, suæ ditioni subiecit. Phocensibus uerò unā cum socijs belligerendi consiliū incūtibus, templum dimittere nequaquam uisum est, itaqꝫ Onomarchum summū imperatorem deligunt, & bellum suscipiunt. Atqui Philomelus sacris pecunijs abstinerat: uerū à Delphicis tantū petierat, quantum ad bellum gerendum usui esset. At Onomarchus, quum sacris pecunijs uteretur, tantam mercenariorum multitudinem coëgit, uti numero exercitum qui Philomeli fuerat, longe superauerit. mox urbium ac gentiū præfectos muneribus corrumpens, alios uti sibi adiumento essent, alios ut quietem agerent, cohortabatur. Thessalis igitur, qui ex omnibus Thebanorū socijs praestantiores erant, uti interim quiescerent persuasit. Phocensium etiam multos, qui sibi aduersabantur, interfecit, & eorum bona publicauit. Cum uerò hostium

regionem inuasisset, ac Throniū Opuntiae Locridis urbem obsidione cepisset, eam in captiuitatem redegit. Amphisseis autē, alterius Locridis ciuitati, tantū terroris incussit, uti eam ad deditiōē compulerit. Cepit etiam Orchomenū, Bœotiae. Chæroniam uerò cum obsideret, Thebanis urbi auxilium ferentibus, re infecta domum reuersus est. Iisdem ferè temporibus ab Argiuis contra Lacedæmonios bellum coortum est. & prælio apud urbem Orneas commisso, Lacedæmonij superiores fuerunt: & Orneis expugnatis, domum se receperunt. Chares autem Atheniensis dux, cū classe Hellepontum petens, Sestum urbem occupauit: ibiq; omnes puberes trucidauit, cæteros captiuos fecit. Cerfobleptes uerò Cotyis filius, ob inimicitias, quas cum Philippo gerebat, Atheniensibus (quorum amicitiae plurimum indulgebat) urbes quæ sunt in Cherroneso, Cardia excepta, habendas tradidit: ad quas populus sortitò colonias misit. Ad hæc Lycophrone Pheræorum tyranno à Thessaliis ac Philippo debellato, simulac prælio uictus auxilium à Phocensibus accersisset, Phaylus Onomarchi frater cum militibus septem millibus missus, eò peruenit: cum quibus Philippus congressus, eos profligauit, ac de Thessalia expulit. Post hæc Onomarchus omni copiarum conatu in tyranni auxilium profectus, Philippo unà cum Thessaliis duobus prælijs superato, eum ex Thessalia eiecit. Mox in Bœotiam cum exercitu cōtendit: et manu conferta Bœotijs deuictis, Coroniam urbem occupauit. Verum cum Philippus maiori apparatu quàm antea iterum in Thessaliã rediisset, & Thessalos in tyrannum concitasset, ac tyran-

nus

nus denuo à Phocensibus auxiliū imploraret, Onomarchus rursus pedestri itinere, & Chares Atheniensium dux (iuxta foedus sociale) cum maritimis copijs ad eum peruenit. At hic nulli Phocensibus usui fuit, Philippus enim unā cum Thessalis terrestri praelio commisso, quū Phocenses ad mare atq; Atticas naues fugiētes fudisset, multos cōcidit: & quos uiuos cepit, eos ceu sacrilegos in mare submergendos curauit, ducem Onomarchum in cruce suffixit. Quo iam è medio sublato, Phaylus frater Phocensium principatum suscepit, qui calamitatem colligens, mercenariorum multitudinem coēgit: quibus eū solita stipendia adauxisset, subsidiū à socijs postulabat. Olympias autem septima et centesima trāfacta est, et Lycophron Phærorum tyrannus, post Onomarchi interitū à socijs destitutus, urbem Philippo dedit, ipse sub foedere dimissus, cum mercenarijs millibus duobus ad Phaylū profectus, Phocensibus suppetias ferebat, quibus etiam milites mille à Lacedæmonijs missi, ab Achæis millia duo, ab Athenis equites quadringenti, & peditū millia quinque, quibus Nausicles præerat, auxilio uenerūt. Itaq; Phaylus primo quidem infeliciter bellum gerebat, positus enim apud Orchomenum castris, iterū iuxta Cephisum fluuium, tertio prope Coroniam praelio à Bœotijs superatus est. Philippus uerò rebus in Thessalia constitutis, bellum & ipse Phocensibus illaturus (parum enim detrimenti à Bœotijs acceperant) ad Pylas maturè contendebat. postea ab Atheniensibus, transitū ei intercipientibus, ne Pylas ingrederetur prohibitus, in Macedoniā recessit. At Phaylus ad Locros Epicnemidios (qui pars

Locridia

Locridis Opuntia sunt) cum copijs profectus, alias ipsorum urbes ut occupauit: sed Aryciam noctu per prodicionem capiens, ducentis ex suis amissis, ex ea rursus eiectus est. Quem paulo post prope Abas castra ponentem, Bœotij noctu adorti, multos eius milites interfecerunt. & re bene gesta sublatis, quum Phocensium prouinciam inuasissent, ingenti præda potiti sunt. In reditu uero ijs Aryæorum urbi obsessæ subsidium ferre contentibus, Phaylus ex improviso apparuit, eos in fugam cõiecit, urbem cepit, diripuit, ac solo æquauit. Ad hæc in tabidam egritudinem longissimam incidens, decessit: relicto prius Phalæco Onomarchi, in puerili ætate adhuc constituto, in exercitu imperatorij muneris successore, cui Mnaseam unum ex proprijs familiaribus consiliorum ministrum constituit. quẽ paulo post Bœotij noctu adorti, ducentis eius militibus trucidatis, interfecerunt. Mox equestri prælio ad Chæroniam commisso, Phalæcus superatus, equites multos ex suis amisit. Iisdem ferè temporibus in Peloponneso perturbationes ac maximus motus extiterunt. Lacedæmonij enim cum Megalopolitanis contendentes, duce Archidamo rege, in ipsorum prouinciam incursionem fecerunt. Megalopolitani, quòd ad tantam belli uim sustinendã per se impares erant, auxiliũ a socijs implorarunt. Argiui itaq; ac Sicyonij, unã cum Messenijs, cum maiori copiarũ parte ijs quàm celerrimè auxiliũ tulerunt. Thebani peditum millia quatuor, & equites quingentos, quibus Cephisionem præferunt, subsidio miserunt. Megalopolitani igitur, unã cum socijs iuxta fontem Alpei fluminis, idoneum castris locum ceperrunt.

ceperunt. Lacedæmonij peditum millia tria à Phocensibus, & equites centum quinquaginta à Lyco-
phrone ex Pheratorum tyrannide eiecto suscipien-
tes, prope Mantinzam castra posuerunt, mox Or-
neas Argiuorum cõtendentes, priusquam hostes
ad ciuitatē sociam defendendā uenirent, eam ob-
sidione ceperunt. Argiuis deinde aduenientibus,
commisso prælio uictoriam adepti sunt. Postea cū
Thebani unā cum socijs apparuissent, ac duplo
plures hostibus essent, utrinq; acriter pugnatū est.
& quum uictoriæ dubius fuisset euentus, Argiui
& illorum socij domum abierunt. Lacedæmonij
Arcadiam inuadentes, urbe Helisunte uī capta at-
que direpta, Spartem reuerterunt. Post aliquod
uerò tempus, Thebani unā cum socijs semel atq;
iterum, tertioq; Lacedæmonijs congressi, paruas
quasdam uictorias sunt consecuti. Postremò La-
cedæmonij eos magnis uiribus adorti, uictores
fuere. Tunc utriq; ad proprias urbes redierūt. The-
bani quoq; quum Lacedæmonij cum Megalopo-
litanis inducias fecissent, in Bœotiam reuersi sunt.
Qui bello contra Phocenses maximè laborantes,
ac pecunijs indigentes, ad Persarum regem mise-
runt rogatū, uti ad bellum gerendū sibi pecunias
suppeditaret. qui argēti talenta CCC ipsis largitus
est. Nihil tamen egregium ac memoria dignum à
Thebanis in Phocenses, neque à Phocensibus in
Thebanos est gestum. Verum alijs de causis bel-
lum protrahabatur. Persarum autem rex iisdem
temporibus in Aegyptum cum exercitu cõtendit,
ad quam expeditionem quum proficisceretur, in
itinerē Sidonem Phœniciaē ciuitatem longe nobi-
lissimam atq; potentissimā cepit: quæ ea parte qua

ad orientem uergit, non pluribus ducentis stadijs à Tyro distat, & cum ea (cuius est æmula) in omnibus quæ ad artificium peritiãq; attinent operibus certat. hæc enim quæ paulo antè descuerat, Aegyptijs iamdiu deficientibus adiicitur: & cum hac complures alię Phœnicum ciuitates. Cepit autem Perfarū rex Sidonem, Mentore Rhodio prodeunte, nam hic, qui sub Nectanabide Aegyptiorum rege merebat, ad Tennim Sidoniorū regem adiuuandum, cum mercenariorum Græcorū milibus quatuor missus est, qui dextram à Persarum rege per seruorum ipsius fidissimum suscipiens, Tenni persuaso, urbem communi consensu prodiderunt. & Persarum rex Tennim in ea comprehendens, ueluti & reliquos Sidonios interfecit: Mentorem uerò, propterea quod dextrā dedisset, (maxima hæc enim est apud Persas fides) conseruauit: qui postea in Aegypti negocijs conficiendis illi maximo usui fuit. Hoc pacto Sidone capta, ac supplicio acerbe crudeliter que affecta, rursus in Persarum ditionem atq; imperium uenerunt, ad quorum regem auxilium iam à Græcis peruenerat. Ochus enim quum in Aegyptum cum exercitu proficisceretur, à Græcis auxilium contra Aegyptios per legatos postulabat. Lacedæmonij & Athenienses sese pacem erga ipsum seruare dixerunt, suppetias autem nequaquam missuros affirmauerunt. Thebani uerò Locratem ducem deligentes, cum armatis mille, & Argiui militū millia tria, ac Imperatorem, quē Rex nominatim euocauerat, Nicostratum miserunt, qui sanè uir in consilijs dandis non minus antecellebat, quàm in agendo promptitudinem alacritatemq; habebat; ac corporis

poris robore adeò præstabat, uti his de causis nimio tumore plenus, ad Herculis imitationem leonis pellem & clauam in prælijs gestaret. A Græcis etiam, qui Asiam incolunt, hominū millia sex ad eum uenerunt. Itaq; Persarum rex cum his ac reliquis eius copijs, Pelusium Aegypti (quod est primum Nili ostiū ab Asia proficicenti, atq; in ipso est ciuitas) peruenit. Nectanabis autē Aegyptiorum rex, hanc maxime urbem, ac reliquas omnes, & eas potissimum quæ ad latus Arabiam uersus spectant, uallo fossaq; muniuerat: ac custodiæ causa complures Aegyptios milites, qui bellicosi uidebantur, unā cum mercenarijs Græcis atq; Afris adhibuerat. ipse uerò quum circum se Aegyptiorum millia triginta, Græcorum quinque, Afros mille quingentos haberet, unde opportunè impetus fieri posset obseruabat. Vbi autem de prælio à Nicostrato Argiuorum duce cum Clinia Coo (uno ex ijs qui sub eius stipendio merebant) apud Pelusium habito, certior factus est, didicicq; Cliniam, & cum ipso multos ex suis cecidisse, ueritus ne Pelusio expugnata Ochus rex Memphim contenderet, illò cum ijs quas secum habebat copijs, summa celeritate properandum existimauit: eo ad ductus consilio, uti hanc potissimū urbem, quæ totius Aegypti regia habebatur, incolumem conseruaret. Hac de causa milites qui Pelusiū custodiebant primi, postea etiā ij qui reliquas Aegypti ciuitates tuebātur, certiores facti Nectanabim Memphim profectum, Persis urbes prodiderunt. Accessit præterea aliud incommodum, quod Mentor huiusmodi sermonem uulgauerat, Magnum Regem illos qui ultro urbes dedidissent, humanif-

simè tractare: quos uerò ui cepisset, eodem supplicio, quo Sidonios, afficere statuisse. propterea ciuitates ab Aegyptijs Gracisq; custoditæ, quum alter alterum æmulatione quadam præuenire conaretur, uti ipsis auctoribus deditio fieret, in Persarum ditionem uenerunt. Quibus rebus cognitis, Nectanabis Memphi quoq; derelicta, comparatisq; è uestigio pecunijs. quas secum ferre poterat, in Aethiopiam mature concessit. At rex Ochus quum terra maricq; copias coëgisset, in Aegyptum exercitum duxit. & Memphim profectus, nullo negotio totam Aegyptum subiugauit. Et quoniam in Pelusij obsidione pauci quidã ex eius militibus desiderati fuerant, reliquam Aegyptum sine sanguine in potestatem redegit. Amisit etiam exercitus particulam quandã, in his locis quæ Vorigines nūcupantur, quæ sunt in Aegypti ingressu ab Asia ueniens, iuxta quoddã ingens stagnū, multos latens, propterea quod arena tegitur, quæ finitimæ prouinciæ harenæ est admodum similis: in quas quicūq; deciderint, submersi absumuntur. Hic itaq; cum exercitus pars quædam dum iter faceret, propter locorum inscitiam cecidisset, deperijt. Ochus uerò urbibus Aegypti deuictis, insigniorum mœnia diruit. deinde expoliatis phanis, Apy demolito, amicis conuiuio susceptis, et Pherendate totius Aegypti præfecto relicto, ad propriam regiam reuersus est. Abstulit etiam uetustissimorum templorū tabulas, quas postea Bagoas (qui maxima apud regem autoritate præstabat) multis redemptas pecunijs Aegyptiorum sacerdotibus restituit. Ochus quoq; Gracos muneribus amplissimis atq; honorificentissimis profectus, ut in patrias.

patris redirent, ab se dimisit, & Aegypti res sic se habuerunt: In Græcia uerò Philippus Macedonũ rex, quum ad Chalcidica oppida cū exercitu contendisset, eorum aliqua obsidione capta euerit: nonnulla timore perculsa, in potestatem redegit. Deinde in Thessaliam profectus, Pytholaum, qui Pheræorũ tyrannidem occupauerat, expulit. Rursum in Chalcidem conuersus, Olynthum regionis illius ciuitatem longe potentissimam atq; firmissimam inuasit. Olympias autē erat centesima octaua, quando Philippus huiusmodi opus aggressus est. Qui primò duobus prælijs prosperè gestis, Olynthios deuictos obsidione interclusit. Subinde dum crebro urbis expugnationem tentaret, multos ex suis amisit. Tandem Euthycrate & Lasthene Olynthiorum præfectis, ingenti pecunia corruptis, ipsi auctoribus urbem proditā cepit, qua capta atq; direpta, sectionē eius uniuersam uēdidit. Et hæc quidē de Olyntho. Bœotij uerò in Phocidem cū copijs cōtendentes, ad Hyampolim Phocensibus congressi, uictores fuere, deinceps prope Coroniam commisso prælio, Bœotij superati, multos amiserunt. tertio exercitum Bœotij contra ciuitates, quæ Phocensium ditioni subiectæ erant, ducentes, ab ipsis eos inuadētibus profligati sunt. Ad hæc Phalæcus Phocensium ductor, furti insimulatus, propterea quod multas è sacris pecunijs sibi uendicasse diceretur, interim ex imperatoria dignitate quam gerebat excidit, cuius loco tribus delectis ducibus, Dinocrate, Callia, & Sophane, sacrarum pecuniarũ quæstio est habita, qui quum ab ijs qui eas administrauerant, rationem reposcerent, ut ij reddere nequiuerunt, eos maximo cru-

ciatu affectos, restituitisq̄ quæ ex furto supererant morte multarunt. Phalæcus autem simulac non re dargutus est, pecuniarum aliquid propriæ utilitatis causa furto surripuisse, uerum omnia in exercitu absumpsisse, rursus imperator est constitutus. Phocenses uerò, qui tres in Bœotia munitissimas urbes, Orchomenum, Coroniam, & Arsias occupabant, cum ab ijs in reliquam Bœotiã impetum facerent, ac incursionibus uastarent, in dimicationibusq̄ mercenariorum multitudine longe antecederent, Thebani multorum militum internitione, necnon pecuniarum inopia laborantes, legatos ad Philippum qui auxiliã peterent miserunt. qui ipsorum depressione gauisus, & quod ex uictoriæ Leuctricæ (in qua magnos nimis spiritus sumperant) tumore excidissent, sese libentissimè atq̄ promptissimè auxiliũ missurũ recepit: propterea quod maximã quoq̄ se ex hac re gloriam consecuturum arbitrabatur, si ipso auctore tantus belli impetus sedaretur, atq̄ ab armis esset discessum, Itaq̄ expeditione in Thraciam facta, cũ Cersoblepte Atheniensium amico bellum gerens, ibiq̄ moratus quoad regionis illius urbes idoneas euertisset, in Macedoniam reuersus est. Vbi cum in Atheniensium legatos incidisset, qui secundo ut de concilianda pace agerent, missi fuerant (nam antea quoq̄ ob eandem, legationem fecerant) pace ex uoto confecta, Phocensibus extra fœdera relicta, in ipsos bellum parabat. Coactis itaq̄ copijs in Thessaliã profectus, Thessalis sibi adscitis, qui huius belligerendĩ cupidissimi erant, intra Pylas uersabatur. Phalæcus, qui Nicææ cũ exercitu moram trahebat, certior factus Philippũ citius ac oppinabatur

pinabatur intra Pylas peruenisse, perculsus nō minus copiarum multitudine, quā quod tanta celebritate affuisset, factis inducijs, cū mercenariorum millibus octo in Peloponnesum recessit. Phocenses à militibus, qui sub stipendio merebant destituti, sese Philippo dederunt, qui sine dimicatione bellum, quod in decimum annum protractū fuerat, confecit. Vbi autem & Lacedæmoniorum armati mille, qui rege Archidamo duce Phocensibus auxilium allaturi aduentabant, in itinere hæc cognouerunt, domum se receperūt. Delphorum igitur confessoribus uisum est, Philippum eiusq̃ posteros in collegium Amphictyonum cooptari: eiq̃ ius duorum suffragiorum (quæ debellati Phocenses antea habuissent) concedere: Phocenses uerō neq̃ facti templi, neq̃ Amphictyonici concilij aliquo modo participes esse: & ipsis trium urbium, quæ maioris momenti uiderentur, mœnia solo æquare, eosq̃ uicatim habitare cogere: et qui regionem possiderent, eos in annos singulos uectigalis talenta sexaginta deo pendere: neq̃ ipsis licere equos alere, aut arma habere, donec surreptas pecunias deo persoluerent, quæ quā plurimæ in mercenariorum stipendijs absumptæ comperiebantur, in quibus etiam erant Cræsi Lydi lateres aurei centum uiginti. Amphictyones quoq̃ ea quæ ad oraculi ac templi curam atinebant, ut ipsis uisum est usuuenire, constituerunt: Philippo, Thessalis, & Bœotijs Pythij certaminis celebrandi ius permisere. Ad hæc rex Philippus, cōfirmatis atq̃ confectis ijs quæ Amphictyones decreuerant, quum maximam & pietatis & prudentiæ militaris gloriam assecutus esset, in Macedoniā reuersus est. Phælæcia

læcus autem primò cum per Peloponnesum uaga retur, ac pecunijs (quas ex raptis susceperat) milites contineret posteaq̄ in Cretam trafecisset; Lycetum urbem cepit. Lycetius è patria eiec̄tis, quò Lacedæmonij quàm ceerrimè auxilium ferrent, eam recuperauerunt. nam Lacedæmonij Tarentinis, qui à se originem trahebant, contra Lucanos bellum gerentibus auxilium ut mitterent præparauerant. his sic habentibus, Lycetij eò profecti, uti ipsis prioribus subsidium afferant, precantur. Itaq̄ Archidamas rex, qui præsidio Tarentinis decreto præerat, in Cretam nauigans, eiec̄to Phalæco urbem Lycetius restituit. inde Tarentum profectus, cū pro Tarentinis contra Lucanos bellum gereret, quodam in prælio egregie pugnans perijt. cuius regiam Agis filius suscepit. Phalæcus uerò Lyceto depulsus, Cydoniam inuasit, quam dum obsideret, ut quidam aiunt, fulmine ictus est: ut alij ferunt, à quodam ex eius mercenarijs (quem nescio qua in re offenderat) est interemptus. Eius mercenarij, alij qua quenque impetus tulit, dispersi: alij alijs in prælijs pro maiori parte sunt desiderati. ferunt etiam uxores duas quorundam Phocensium principū, quæ duobus monilibus (uno ab Eriphile, altero ab Helena Apollini Pythio dedicatis) se exornauerant, hanc quæ Helenes monile gestare ausa fuerat, corpore prostituto in cōtumeliam incidisse: alteram, quæ Eriphiles sumpserat, domo incensa à filio furore percito, & ipsam unà cū domo utuam cōcrematam fuisse. Sed de ijs hætenus. Philippus ex Phocide in Macedoniã profectus, cum illic breui tempore exercitū à laboribus resceret, secundo in Thraciam concessit: uti pro ciuitati-

bus

bus Græcorum, quæ in Cherroneſo ſunt, Cerſoblepti bellum inferret, quas ille perturbare non deſiſtebat. Thracibus pluribus prælijs ſuperatis, eis ut decumas ſibi penderent, imperauit, & in locis quę magis opportuna uiſa ſunt, urbes egregiè munitas, quę ad reprimendam ipſorū audaciam propugnacula eſſent, conſtruxit: Græcoſq; regionis illius, libentes admodū in ſocietatem adduxit, propterea quod ſe auctore, ne à Thracibus amplius offenderentur, ipſis acceſſerat. Ad hæc Arymba Molofforū rege decedente, quum reliquiſſet filium Pyrrhi patrē Aeacidem, non hic, ſed Alexander Neoptolemi Olympiadis frater, Philippo operam dante regno ſucceſſit. Qui primum cum maximis copijs contra Illyrios contendit, quorum regione uaſtata, & quamplurimis eorū oppidis expugnatis, in Macedoniam cum ingenti præda reuerſus eſt. Olympias autem erat nona & centeſima, quū Philippus contra Illyrios expeditionem ſumpſit. Poſtea in Theſſaliam profectus, rebus illic conſtitutis, Theſſalos cum finitimis Græcis, ſibi firmiores ſocios adſciuit. Et cum Græcos, qui in Hellesponto erant, tertio ſibi conciliare uellet, ſemperq; uires augetet, ac Athenienſes eius incremento inſidiari conſpicaretur, contra ipſe dolos & inſidias illis ſubrendebat. Euboëa igitur ſibi uendicata, quo aduerſus Atticam præſidium haberet, in Oreo Philiftidem tyrannū, in Eretria Clitarchum conſtituit, ac uti nauibus ſuis (iam enim & maritimas res attigerat) in Atticam nauigatio eſſet, fretum iuxta Chalcidem effodit, quod antea latius fuerat, uti in Euboëam facillimè nauigaretur. Verum in Peloponneſiorum & Athenienſium bel-

Io, post Atheniensium in Sicilia calamitatem, Eubœi ab Atheniensibus deficientes, cū eos postea mari potētes, pristinas vires recuperasse conspicerent ab eis rogati, ut secum opus susciperent, fretum eo pacto obstruxerunt, uti trirēmi uix transitus relinqueretur: supra quem pontem effecerūt. Athenienses opus prohibere conati, non potuerunt. tūc enim Philippus multis missis caloniibus, fretum rursus effodiendū curauit: quanquam incohatum opus perficere nequiuērit. Nam Clitar-
 chum Eretriæ tyrannum à Philippo constitutum, Phocion Atheniensium ductor debellauit: uti Eubœæ res Philippi nequaquam ex animi sententiā processerint. Qui postea contra Perinthum Thraciæ ciuitatem, eo quod sibi infensa esset, ac Atheniensium partibus faueret, exercitum duxit. Cui obfessa, quum omnia tormenta admouisset, uoto frustratus est. primū enim Perinthij fortissime resistebant, deinde quum defatigati à laboribus superarentur, egrēcō partes tuerentur, ipsis laborantibus Byzantiij subueniebant, ac strenue admodū auxilium ferebant. Præterea satrapæ etiam iussu magni regis, ex Asia milites, arma, commeatumq; subministrabāt. Philippus nihilo tamen secius in obsidione perseuerandum censebat. Cum autem nihil expediret, Byzantijs iratus, propterea quod à se obsessis auxilium ferrent, copias partitius, dimidium in Perinthi obsidionem reliquit. Ipse cum reliquis Byzantiū profectus, illam quoq; urbē oppugnare cœpit. Cui maximum terrorem incussit, propterea quod illorum optimates aberant, nam Perinthi commorabantur. Nihil tamen perfecit. Verū Atheniensibus multis naualibus copijs Byzantios

zantios ac Perinthios adiuuantibus, itidem Rhodius, Cois, Chius, ac quibusdam alijs Græcis his ciuitatibus subsidium mittentibus, Philippus desperata earum expugnatione, obsidionem dimisit, & cum Atheniensibus, ac reliquis Græcis inducias fecit. Olympias autem erat decima & centesima, quum Philippus Byzantium & Perinthiorum obsidionem missam fecit. Eodem anno Timoleon Corinthius, in Sicilia habita pugna, quum paucis militibus maximas copias fudisset, Carthaginenses superauit, Philippus uero in Macedoniam reuersus, totis animi uiribus, quo pacto Græciæ dux euaderet, excogitabat, id autem nulla alia ratione futurum comperiebat, nisi utcumq; Athenienses sibi conciliaret, propterea quod ij esse uidebantur, qui ad assequendū eiusmodi principatum ei maximè obsisterent. Id itaq; ad ea quæ uellet optimè conficienda sibi præstare uisum est, si maximis terrestribus copijs Athenienses adortus, eos perterret. Coacto igitur toto exercitu, quam celerimè potuit, quum intra Pylas peruenisset, Elatiam occupauit: cuius expugnatio Athenienses primò cōsternatos, ualde perturbauit. Postea Demosthene eis consulente, Thebanos à Philippi societate auertendos, & sibi ipsi adsciscendos statuerunt. Quod planè effectū est, nam Demosthenes ad Thebanos demū profectus, legationis munus obiuuit, nihilo tamen secius, Philippus cum prope Coroniam cū Atheniēsis & Thebanis in idem conuenientibus, prælium commisisset, eos superauit, & confestim Thebanorū arcem præsidio muniuit. Atheniensibus uero legationem mittentibus, ac principatum concedentibus inuouit. qui

Lysidem ducem Lycurgo accusante, capite dam-
 natum morti dederūt. Hic enim Lycurgus, quum
 ob eximiam uitæ uirtutem maxima inter eos qui
 rem publicam administrabant, dignitate præcelle-
 ret, delinquentium erat accusator, acerbissimus in
 dicendo. Et sanè orationum dignitatem & acerbis-
 simum poterit aliquis ex illis, quæ in Lysiclis accusa-
 tione dixit, facillime cognoscere: Exercitū duce-
 bas ô Lysicles, & duobus ciuium millibus deside-
 ratis, tribus captiuis factis, trophæo in maximū ei
 uitatis dedecus erecto, ac deniq; uniuerfa Græcia
 in seruitutis iugum redacta, cum hæc omnia te du-
 ce atq; imperatore contigerint, audes uiuere, & so-
 lis lumen intueri: atq; in forum in patrij pudoris et
 opprobrij memoriã prodire? Eodem autem die
 quo apud Chæroniam pugnatum est, euenit ut in
 Italia inter Tarentinos & Lucanos aliud prælium
 committeretur, in quo Archidamus Lacedæmo-
 niorum rex pro Tarentinis dimicans, est interfe-
 ctus. Ad hæc Philippus communi Græcorū con-
 cilio Corinthi conuocato, ab ipsis ad bellum con-
 tra Persas gerendum auxilium postulabat: uti im-
 pia eorum in res sacras facinora ulcisceretur, ac
 de iniquitate quam in phanis diripiendis exercue-
 rant, pœnas sumeret. Græcis uerò ipsum Græciæ
 imperatorem cum summa potestate diligentibus,
 quum unicuiq; ciuitati magnum militum nume-
 rum auxiliij subministrãdi causa imperasset, in Ma-
 cedoniam peruenit. & iam Olympias undecima
 supra centesimam agebatur. Philippus autem ad
 expeditionē contra Persas omni studio maturan-
 dam, totus mente & animo ferebatur. Attalū ita-
 que & Parmenionem, quibus copiarum partem
 dederat,

dederat, eo consilio in Asiam misit, ut loci illius Græcas urbes in libertatem vindicarent. ipse uerò in Aegis Macedonia, Cleopatram ex Olympiade filiam, quam Alexandro Molossorum regi desponsauerat, nuptias celebrabat: simulq; ob Asiæ expeditionem amplissima in deorū honorem sacrificia peragebat. Hic Alexander, qui regibus earū regionum omnibus in rebus, præsertim in re militari præstabat, cū in Italiam, ut Tarentinos adiuuaret, traiecisset, ac illorū res optimè administraret, quodam in prælio fortissime pugnans (quemadmodū ante ipsum Archidamus) est interfectus. Is autem erat Olympiadis frater, & tunc neptem Cleopatram uxorem duxit. Dum hæc à Philippo geruntur, ac splendidissime ob copiarum in Asiam transitum, dijs immolat, & magnificentissima certamina ac lautissima conuiuia facere instituit (nam undecunque amicos plurimos, è Græcia præcipue, inuitauerat) ipsi quidam inopinatus finis euenit. Res autem sic se habuit. Erat quidam Pausanias genere Macedo, eius gentis quæ Orestis nuncupatur, unus ex ijs quibus tuendū regij corporis officium iunctum erat, ac Philippo ob formæ pulchritudinem admodū charus. Is cum alterum Pausaniam sibi cognominem à rege amari conspiceret, inuidia adductus, eum Hermaphroditum appellans, conuicijs est infectatus. Hic Attalo, cuius erat amicissimus, contumeliam sibi illatā indicauit. Et paucis post diebus Philippo contra Pleuriam Illyriorum regem præliū ineunte, Pausanias iste qui probris affectus fuerat, ante regem consistens, fortissimè dimicans cecidit. Attalus dolore confectus, primo ob amici conuictum, deinde propter eius mor-

tem pœnas ab eo qui iniuriam intulerat, sumere decreuit. itaq; cum eum ad conuiuũ inuitasset, ac multo mero onerasset, mulionibus qui per contumeliam corpus stuprarent tradidit. Hic postea ex ebrietate relapsus, cognita iniuria, Attalum apud regem incusauit, qui quũ Olympiadis, quam Philippus uxorẽ duxerat, nepos esset, ac in rebus bellicis egregiæ fortitudinis generosissimusq; haberetur (quam ob rem antea in Asiã missus fuerat) Rex in iustitia Pausaniæ reddenda non solum de erat, uerum longe alia ratione, cum eum honore, ac munerib, honestaret, consolari conabatur. Hic uerò ñs nequaquã mitigabatur. sed Philippo, qui illatam sibi iniuriã ulcisci noluisse, nõ minus iratus, quàm illi à quo eam acceperat, naçtus occasionem eum interfecit. Etenim Philippus coronatus, quum alba in ueste pompam ageret, satellitibusq; minimè stipatus esset, ac Pausanias eum sine corporis custodibus (nam lögus subsequetur) uideret, impetum faciens, gallicogladio quem occultatum habebat, eius lateri letale uulnus infixit, & eum mortuum prostrauit. Hic dum Philippus iaceret, ad equum quem quodam in loco fugæ præparauerat, accurrit, quem profectio cõscendere anticipasset, ni pede in uitem offenso cecidisset. Et cũ assurgeret, Attalus, Perdicas, & Leonatus, qui insequabantur, irruentes, ac perfodientes, eum interfecerunt. Philippo itaq; talis uitæ exitus fuit, & oraculum, quod ipsi sciscitanti ex Delphis ambigue uaticinatum fuerat, hoc fortasse innuere uidebatur:

Taurus adest. & finis adest, ferietq; minister.

Fortè enim Philippum in festo ac deorũ immolationibus

tionibus

onibus coronatum, instar uictimæ sacrificatum
iri indicabat. Et aliud, quod prius ex Delphis Græ
cis responsum fuerat,

*O utinam fierem Iouis ales in æthere, iuxta
Thermodontis aquas, procul ut bella horrida ab alto
Despicerem. uictus flet: at hic qui uicit, obiuit.*

Etenim Thermodontem, iuxta Chæroniam, fluxu
uisum esse: Philippum autem prælitum illud
superantem, & postea paruo tempore
uidentem, mori signifi
ficauit.

**SEMISTI PLETHONIS LE
BRI SECVNDI FINIS.**

DIONYSII HALICAR

NASSEI PRÆCEPTA DE

Oratione Panegyrica,

M. ANTONIO ANTIMACHO

INTERPRETE.

Panegyris, solennis scilicet quinquennialium ludorum celebritas siue conuentus, est inuentū & donum deorum, ad requiem maiorum rerū quæ ad uitam attinent, tradita (sicuti quodam in loco inquit Plato) cum dii humanum genus ad laborem natum miserati essent. Coacti autem fuerunt à sapientissimis hominibus conuentus, & à ciuitatibus publicè communi decreto, ad reficiendos recreandosq; animos, ac ad oblectationem atq; solatium spectantium constituti. Tributum uerò ad hos mutuò celebrandos, est à diuitibus suppeditandarum quidem pecuniarum sumptus, à principibus circa hoc ornatus ad magnificentiam apparatus, rerumq; ad id commodarum opulentia. Panegyrim athletæ corporū robore ornant plurimum: & Musarū ac Apollinis affectatores musica, quæ in ipsis reperitur. At uirum, qui in literarum & eloquentiæ studijs uersatus fuerit, ac uniuersum uitæ tempus in eis consumpserit, atq; contriuerit, in ornanda panegyri ita sese gerere oportet, ac tanto inniti artificio, uti eius oratio à vulgari dicendi ratione abhorreat. Age igitur, ô Echecrates, ad hoc tanquam duces uitæ nequaquam tritæ, nec à multis tentatæ facti, explicemus tibi ea quæ olim

à nostratis sapientiæ parentibus nobis tradita accepimus: illi uerò, et illorum etiam superiores, à Mercurio & à Musis habuisse dixerunt: non secus ac Ascraeus pastor ab eisdem in Helicone poësim est cōsecutus. Age itaq; cum huiusmodi arte, orationes sequere. Deus etenim uniuersa, quæcunq; sit, panegyrios aliquo modo præses, & eiusdem est nominis, ut Olympiorū, Olympius Iupiter: eius autem quod in Pythijs sit certaminis, Apollo. Principium igitur huiusmodi orationis, quæcunq; fuerit, laus dei nobis sit, tanquam uultus seu persona quædam splendida, in sermonis initio posita atq; constituta. Laudandi autem exordium, ab ijs quæ deo insunt, eiq; attribuuntur, prout res copiam superdident, sumes. Si quidem Iupiter fuerit, adducendum erit, deorum regem, rerumq; omnium opificem esse. Si uerò Apollo, musices inuentorem extitisse, & eundem esse cum sole: Solem autem omnium omnibus bonorum authorem. Præterea si Hercules erit, Iouis esse filium: & ea quæ mortalium uitæ præbuit, connumerabis. Et locus ferme complebitur ex ijs, quæ quilibet aut inuenerit, aut hominibus tradiderit. Verum hæc breuibus narrabis: ne præcedens oratio, sequenti maior euadere uideatur. Deinceps urbis laudes, in qua publicus cōuentus celebratur, uel à situ, uel ab ipsius ortu, recensere oportebit, in quo sanè, quis deus aut heros eius conditor extiterit, aut si aliquid habebis quod de eo in medium possis afferre. si quid uidelicet ab eo urbi præclarū, uel bello, uel pace gestum fuerit, commemorabis. Congruet etiam de magnitudine, si ampla uel parua sit, aliquid dicere: quod pulchritudine excellit, quod licet parua, potentia tamen

tamen cū amplissimis est adæquata. Deinde quæ cunque ad templorum, aut in his additamentorum seu donariorum, publicorum priuatorumq; ædificiorum ornamentum attinent, nō erunt silentio prætereunda: quemadmodū Herodotus quodam in loco, quinque & sex tabulatorū ædificia Babylonī esse dicit. Si fluuius sit magnus, si purus & nitidus, uel regionem incolētibus utilis. Si itidem aliqua fuerit fabula, quæ de ciuitate prædicetur. Hoc pacto multum suauitatis, plurimum lepōris atq; dulcedinis habebit oratio. Ad hæc de ipso certamine dicendum erit, quod' nam habuerit initium, quæ ipsius fuerit constitutio, uel quā ob causam positum dedicatumq; sit. Si aliqua sit fabula, uel aliquid aliud priscum, horū nihil erit omittendum. Ad id uerò quū ueneris, non erit locus simpliciter transeundus: sed cum alijs certaminibus oportebit hoc comparare. nam id tibi suppeditabit dicendi copiam. Et hoc modo augebis orationem, ut ab anni partibus cōparans. Siquidem ueris tempore agatur, explicandum erit. in temperatissimo respectu caloris & frigoris: Si in hyeme, in ualidissimo atq; fortissimo (ut quispiā dixerit) tempore celebrari: Si in æstate, ad exercitationem contemplationemq; spectatorum constitutum esse, & uoluntatis indicium atq; probationem existere, et deficientib. athleticis spectatores decertare debere. poteris etiam autumnū à fructuū collectione, seu repositione, non parū laudare: & ab eo, quod iam homines à laboribus cessent atq; quiescant. Deinde considerandū erit, quomodo sint disposita certamina. Etenim si musicum & gymnicum sit, planè perfectū esse, in eoq; nihil deesse, & sine aliquo defectu

defectu, corporum robore, uocum cōcentu, ac reliquis musicæ partibus temperatum existere. Si autem Gymnicum sit, musicam tanquam animum mollientem atq; effeminantem abdicasse, corporum uerò robur sumpsisse atq; retinuisse; & sollicitudinis & angoris modum ad fortitudinem (qua in bellis opus est) comparandam cor̄tre plurimum. Coronam præterea, quæcunq; sit, ne silentio negligenter prætereas, non enim quum in hac re peragenda uersaberis, tibi laudes deerūt. Nam si quercum laudare contigerit, eam Ioui sacram dices, & primum atq; antiquissimum fuisse hominibus cibum, & nequaquam mutam aut elinguem; quippe quæ in Dodona sit aliquādo locuta. Si autem oliua fuerit celebranda, Palladi dicatam, laborum medelam, ex hac planta antiquos erexisse dedicasseq; trophæa, hanc arborem esse signū & notam uictoriæ; Pallademq; cum superasset Neptunum, hac prima coronatam fuisse diseres, & tandem certantibus esse familiarissimam; athletarum enim certamina per oleum conficiuntur. nec non orationi sociā existere, eiq; multū suffragari, qua publici conuentus exornantur. Laurum quoq; patri ratione laudibus efferes: dum Apollini sacram, plantamq; uatibus dedicatam dices, in qua planè laudanda, si Daphnes fabulā attingere uolueris, non utiq; alienum, nec absurdum uidebitur. Similiter etiā, si quid aliud affuerit, ut Cereris fructus: uel si fide non careas, circa unumquodq; istorum te poteris diffundere. Nec illud erit extra magnificentiam & gloriam, si certaminis coronam cum reliquorum certaminum coronis comparandam duxeris. Regis uerò laus, à te ueluti totius oratio-

nis fastigium, inducatur, apponaturq; & quod uere omnium certaminum præses, qui pacem tuetur, propter quam certamina perfici queunt. Nonnulli etiam illos qui ludos disponunt, laudibus profecuti sunt. Siquidem hi gloria insignes sint, quod alijs antè in rebus utiles fuerint, at in his splendidissimi atque ornatissimi reperti sint. Si uerò nulla habeas antiquiora, quæ in medium possis afferre, explicandū erit principium gloriæ, quæ ad patriam pertinet, esse maximum, & Græcorum generi maximè innatum. Reliqua elocutio sit, ut uniuscuiusq; natura & uoluntas postulat. Verum si in dicendo præstare oportet, atq; antecellere (ut quod sentio dicam ingenuè) nūquam auctor fuerim, uti eiusmodi elocutio sit unius tantum modi, sed uaria simul & mista: & alia sint simplicitate procedentia, alia oppositis et adæquationibus Isocratis respōdentia, alia autem diuisis atque distinctis expressa. Scio enim nostratis chori ducem & presultorem hanc uiam uel in pluribus, ut ita dicam, sectatum fuisse: nisi quidpiam in aliquo præcipuo genere scribere proposuisset. Cuiusq; autem formæ dicendi, materia uidetur facultatem præbere. Verum his quæ excogitaueris, oportet etiam consequentem & congruam elocutionem inducere: quemadmodum narrationes, & aliquid fabulæ habentia, simplici, et non fucata oratione opus est explicare. Quæcunq; autem de regibus, uel de dijs optimis maximis literarū monumentis mandare uolueris, ea cum uenustate, sententiarum gratitate, et maiestate uerborum dicenda erunt. Quæ uerò ad collationes, siue similitudines, necnon ad comparationes pertinent, urbano sermone

sermone complecteris: nisi quispiam ad hoc, dignum aliquod orationis genus in omnibus præbuerit. Illud tamen quod prædictum est, habet plus ostentationis, & maiorem affert populo delectationem atq; uoluptatem.

DIONYSII HALICARNASSEI
PRAECEPTA DE ORATIONE
Nuptiali, Eodem
Interprete.

Mihi profecto iucundum admodum fuisset, tuis non solum adesse, sed interesse nuptiis, mi charissimum caput: quo tecum simul chorum ducerem, tecum baccharer, & paulo post. conficiendum matrimonium iterum atq; iterum laudibus extollerem, Hymenaeumq; (quem in nuptiis dici par est) canerem. Verum cum uinculum hoc, quod ad literarum studia, ad praesentemq; eruditionem attinet, nos inuicem separet (absit enim, ut mente, affectu, & cogitationibus, quae ad animorum coniunctionem spectant, unquam se iungamur) iccirco habeas hoc a me tanquam aliquod munus, ad usum atq; ornamentum nuptiarum, ut nec expers, nec ignarus sis eorum, quae de his dici consueuerunt: seu tu id apud te ipsum seruare, siue alicui tanquam symbolum ad promerendam gratiam conferre uolueris. Forte igitur & tu iam a iuuentutis initio huiusmodi orationem proluxisti, dum primam apud me rhetoricorum uiam ingressus, tum ceteris conscribendis componendisq; rhetoricis exercitationibus operam nauares: tum etiam ea quae quaestiones uocantur, & ex

his ea quæ ad orationem de nuptiis pertinent, & cohortationem ad eiusmodi res studiose admodum persequeris, in illis enim quæ præcipua sunt, hæc etiam in primis materiam iuuenes ad scribendum deligunt, An sit uxor ducenda, Oratio autem quam nunc in manibus habemus, in eiusmodi locutionum genere uersatur. Nec ab ijs quibus in quaestionibus deorum uti consueuimus, dissentire uidetur: quod hi scilicet inuenere ostendereque hominibus nuptias, Iupiter enim & Iuno, primi coniungentes & copulantes. Proinde hic quidem omnium pater uocatur: illa uero Iuga nuncupatur, quod mari foeminam coniungat: & ab ipsis dijs reliquorum deorum, qui in nuptiis celebrantur, nuptiales natalesque appellatur, coetus in mortaliu vitam producit. Et nuptiae sunt in causa, ut dii isti ita nominentur, colantur, maximoque in honore habeantur. Nam absque nuptiis, neque horum deorum cultus celebrationesque ad homines peruenissent. Deinceps orationem de natura oportet inducere: quod hoc ipsius est opus, generare scilicet, concipere, et partum ferre, idque per omnia ipsius opera, & animalia, & plantas transire. Adducemus postea differentiam, quæ est in hominum coitu atque societate: quod alia sane imprudenter & temere miscentur, homo autem ordinem quandam matrimonij, & institutum inuenit, non ut gregatim ferarum more coire concedat, sed qui duorum maxime commodorum conjunctionem societatemque per uniuersam uitam excogitauerit. In qua plane re commemoranda attinges, a fera agrestisque ac erratica uita discessisse, & ad humanum, mansuetum, ordinatumque uictum per matrimonium deductos fuisse, & hominum

minum

minum genus cum mortale sit, ex matrimonij con-
 iunctione atque societate, propter continuationis
 seriem immortale effectum fuisse. nam susceptio-
 ne posterorum, ueluti lumen accenditur: quod et
 posteritati per generationē hominis permanet, ac
 nunquam extinguitur. Et hoc utiq; symbolum o-
 ptimum, non pecuniarum, aut possessionum, sed
 ipsius naturæ & generis, nō iniuria quispiam dixe-
 rit. Scrutaberis & quæres præterea post hæc, quot
 bona eis contingant, qui uxores ducunt. primum
 quidem ad gloriæ exultationem, nam temperan-
 tiæ fructum, quæ nimirū optima uirtutis est pars,
 statim ab ipsis nuptijs assequi incipiunt. Matrimo-
 nium enim, continuo temperantes homines red-
 dit, quoniam ij qui ad id sese contulere, ab illegiti-
 mo inordinatoq; coitu liberati, ad solā propriam
 uxorem respicere uidentur. Ex hoc namq; homi-
 nes honoratiores euadunt, fideliores, beneuolen-
 tioresq; omnibus in rebus erga patrias censentur:
 eo quod suos ipsorum liberos, tanquā obsides pa-
 trijs dederint, propter quos in primis necessarium
 est, ut in consiliū adhibeantur, recipiāturq;. Ad
 dolores etiam & difficilia, quæ sunt in uita, nuptiæ
 sunt utilissimæ: quippe quæ hæc tanquam onera
 reddant leuiora, cum molestiarum omnium uxores
 faciamus participes: & ex societate & commu-
 nicatione non minimā capiamus consolationem.
 Hinc ea quæ suauia & iucunda sunt, necesse est ut
 uideantur iucūdiora: cum ipsi non nobismetipsis
 tantum lætemur, sed filios, uxores, aliosq; confan-
 guineos habeamus, quibuscum hæc communice-
 mus, qui profectō hæc nobiscum celebrent, nobis-
 cum gaudeant, ac lætitiā simul efferantur. Hæc de
 causa

causa dies festi, solennes celebritates, Iudij, conuentus publici iucundiores sunt; quia inter multos fiunt, & cum multis communicantur, Ex qua nimirum re affinitates augeri necesse est. Inquies etiã, quod ex hoc primum habitationes domusq; sunt ædificatæ, ædificia cõiuncta, postea pagi uiciq; facti, & deinde ciuitates constitutæ. Ex matrimonio uerò quàm plurimorum cognitio, & cum externis hominibus affinitas cognatioq; est consecuta. Ad quod comprobandum, apponendæ erunt & commemorandæ celebres & gloriosæ nuptiæ, uel antiquæ: & bona, quæ propterea hominib. prouenerent, explicanda. Et difficilia atq; molesta ferè omnia matrimonio depelli, necnõ fugari, demonstrandũ. Et quo pacto Menelaus propter nuptias Helenæ immortalis factus sit, & Peleus ob Thetidis matrimonium, & Admetus propter Alcestem fatalem mortem euitauerit. Vbi autem de his satis dictum fuerit, precibus, quæ bonorũ petitionem pro nuptijs ac susceptione liberorũ habeant, uteris. Præterea tibi erit effingenda malorum auersio, ueluti prædicenti, qualis uita sit futura cum lib. eris, & quod eorum chorus, si contingat, erit inspicienti iucundissimus. & quod rursus instaurabitur quodammodo, & unã cum proprijs liberis iterum adulescet: tum etiam memorare oportebit ea, quæ & ipse aliquando in iuuentute gesserit, sua uis enim et iucunda est eorum, quæ in puericia nostra fecerimus, recordatio: nec aliud est quod nos rursus faciat reuiuiscere. Si uerò quispiam suam ipsius imaginem inanem atam inspiciens delectatur, quando hanc non inanem, uerum expressam, uiam & spirantem intuetur, & non unam, sed multas (si
ita

ita cōtingat) quanto magis lætari debet: Hinc rursus discedendum, & attingendæ sunt atq; commemorandæ aliqua historie, in quibus sint, quotquot mortales propter liberos floruerint: & propulsatis atq; auersis malis, felices fortunatiq; euaserint, ut Anchisæ, Aeneæ opera, contigit. Opus est etiam personas illorum qui matrimonio coniunguntur, nequaquam silentio præterire: sed harum quoq; laudes in mediū afferre. Aliquando igitur hac dicendi forma in principio, aliquando in fine utendū est. Si enim personæ fuerint gloria admodum celebres, in principio: si minus insignes, hæc erunt subdenda, et ultimo loco recensenda. Laus autem, ea quæ in laudationibus sunt, continebit. Et loci iidem ipsi erunt, à patria, à genere, à natura ab educatione, & quod æquales, similes, certi que ambo sunt. Sumes itidem laudandi argumentum ab ipsorum parentibus atq; maioribus: qui profecto si ex eadē sunt patria, quod tam diu familiares atque peculiare ex loco sint: si autem ex diuersis, quod à dijs optimis maximis in hanc societatem coacti fuerint: item si ex eodem genere sunt, quod incrementum, amplificatio, & familiaritas affinitatis, alia ad aliam accessit: proinde uinculum multo firmiter & ualidius effectum est. Quando autem à uarijs studijs atq; institutis sunt, ut militiæ, ut literarum, concentum hunc (cum sapientiæ sit adiuncta fortitudo) optimum esse, consentaneum est. Adde insuper, quales par est futuros illos, qui ex his procreati suscipiuntur. Si autem tu ipse, qui orationem haberes, uxorem duceres, de hoc ipso eleganter & uenuste exordium faciendū est: quod si amatores amores & delicias suas laudant, multo

k

nimirum

nimirum magis te decet matrimonium laudare, quam illos suas ipsorum delicias: & quod oratione & disciplina etiam ex hoc utendum est, tanquam iam exordientem, & de filiis uaticinantem, quod & ipsos in ijs, quæ ad disciplinam pertinent, præstantes euasuros uerisimile, ac nequaquam dissentaneum est. Ab humili uerò elocutione non erit discedendum, sed Xenophontis & Nicostrati uestigijs inhærendum, in paucis ad grauitatem orationem efferentes, si alicubi sententiarum cogat magnitudo.

DIONYSII HALICARNASSEI

PRÆCEPTA DE ORATIO-

ne Natalicia, Eodem

Interprete.

Equitur oratio, quæ in puerorum natiuitate dici consueuit: nuptias enim partus subsequatur oportet, quam & ipsam hoc modo conuenit perficere. Cum natiuitatis uniuscuiusque principium sit dies, in qua in lucem editur, pauca de die dicantur necesse est: quæ quasi laudem occasionis cuiusdam, & opportunitatis complectantur, atque contineant. Si utique proprium aliquid insigne uel decorum præter alios dies habuerit: ut si calendis natus sit, quod est mensis principium: principium autem est optimum, & à principio sunt omnia, et quod est totius dimidiū, uel totum, auctore Platone. Si uerò septimus, uel sextus sit, sacros hos dies, dijsque dicatos esse dicemus: & cōmunitatem quandam esse cum dijs

dijs ipsis, ob natiuitatis opportunitatem. Poteris etiam de nono dicere, quod est soli consecratus: & quod consentaneum est, illum, qui eiusmodi die natus fuerit, insignem & illustrem euasurū, & forte etiam (quemadmodum est solis natura) beneficium. Si autem fuerit quintusdecimus, hūc itidem Mineruæ attribui: & in hoc perfectum esse plenilunium. & quod par est, hanc utri natiuitatem eiusmodi futuram, ut in ea nihil desit. Eodem etiam modo de reliquis diebus, quos aut principio, aut fini accommodare studebis. Et consideratis ijs quæ in medium possis afferre, sic laudem conficere conaberis. Postmodū uerò & tempus cuiusmodi sit, considerare necessarium erit: & omnem tempestatem aut hyemis, aut ueris; aut reliquarū anni partium, quemadmodū in laudibus ad ludos attinentibus temporum proprietates indicauimus, hyemi sanè fortitudinem, uerī speciosam uenustatem tribuentes, æstati agrorum fructus, & honorū omnium copiam, reliquo autem tempori, operum uacationem, & laborum quietem. Erunt præterea significanda, quæ aliquando accidere temporibus, uti si quis natus sit die festo, scilicet Bacchanalibus, aut Mysterijs, aut aliquibus publicorum conuentuum solennibus celebritatibus. Hæc enim omnia argumenti facultatem, ad prosequendas laudes tibi suppeditabunt. Hinc autem ad ea loca in quibus natus est aliquis, ueniendum. primum quidem ab eo quod nationem continet, ad Asiam, ad Europam uidelicet: & hinc rursus explicandum, si natio græca sit, uel Barbara: si sapientia. aut fortitudine prædita: uel si aliquid eiusmodi insigne atq; præclarum in se habuerit. Deinde ad illud quod

continentur, progrediendū: ut quæ am sit ciuitas, & ipsorum metropolis: aut si sit ei, quæ primum dignitatis locum obtinet, in honore proxima, si ampla & florens, si frequenti hominum multitudine referta, si ingenijs fœcunda, ac ad uirorum uirtutem fertilis: aut si aliquid aliud ciuitatis strenuè factum fuerit. Tū ea quæ in urbe continentur, prosequeris. Ex qua familia quis natus sit: quod non ex humili & abiecta, quod non ex ignobili, sed ex præclaro genere: ex quibus auis & parentibus quorum laudem (prout res copiam suppeditauerit) perstringes. Ad hæc ad laudem illius, de cuius laudatione agitur, cuiusq; est natalis dies, deuenies. quænam sit natura, tū in his quæ ad corpus ac ad uires, tum ad animi magnitudinem attinent. si magnus sit, Aiaci: si pulcher et fortis, Achilli similem dices, si boni & prudentis consilij, aut iustus, aut moderatus & temperans fuerit, congruentibus personis, Nestori, Themistocli, Aristidi, Phocioni illi æquiparabis: si comis & facilis sit, quod ex candescentiam quandam laudabili mansuetudine admistam habet, & quod ad agendum est efficax. Si autem paruus sit, ut Tydeus, & Conon. Explicabis etiam, qualis sit in his quæ ad degendam uitam pertinent. Si lautus & elegans sit, si magnificus, qualis in priuatos. qualis erga ciuitatem, tum liberalitatem cæteris rebus quæ ad honoris & gloriæ studia spectant. Item si in aliqua scientia sit eminent: ut in medicina, aut in rhetorica, aut in philosophia, appositè ut debet, laus quæ in his est, inducenda erit, ad quæcunq; horum singula utilia uidebuntur. Sic enim multiplex, ampla, & copiosa fiet oratio: ut cõprehendi possit, qualis olim iam fuit, qualis

lis est in præsentî tempore, qualemq; in posterum fore consentaneum est. In hoc autem quum erimus, nequaquam alienum aut absurdum fuerit, si tam ab alijs dijs, quàm ab ijs qui natiuitatib; præfunt, precibus petierimus, uti pæsens uita atq; futura, melior quàm præterita contingat: ac ut confectis multis temporũ spacijs, liceat ad maturam, felicem, fortunatamq; senectutem peruenire.

DIONYSII HALICARNASSEI
PRAECEPTA DE EPITHA-
lamijs, Eodem In-
terprete.

Nte orationem de natiuitate (id e-
nim me ferè præterierat, ob tumultum
& turbationẽ discessus) sequitur ma-
xime oratio quæ apud thalamum di-
ci consuevit: & ea quæ separatim dicuntur, solet at-
tingere. eademq; est cum nuptiali oratione, nisi
quod differt tantum tempore: quia perfectis nu-
ptijs hæc recitatur. In reliquis tamen prædictæ o-
rationi penitus respõdere uidetur, & post nuptias
ueluti Hymenæorum loco canitur. Sunt igitur a-
pud Sapphõ huius formæ dicendi exempla: cum
odæ Epithalamij inscriptionem habeant. Verum
quia carminis & solutæ orationis non eadem est
tractatio, sed longe dispar & diuersa ratio, quoni-
am sicuti metris, ita etiam mentis conceptu & sen-
tentijs hæc differunt: hoc pacto hanc itidem orati-
onem commodè tractari posse censeo, si in exor-
dio statim hoc significaueris, alios quidem Hyme-

næum canere consueuisse, nos uerò Hymenæi loco orationem habere: non tibijs, aut citharis, neq; ædepol aliquo eiusmodi cantu, sed eorum laudibus et hymnis, qui matrimonio copulantur. Post hæc deinceps adducendum erit, quod hominibus existentibus, nuptiæ sunt admodum necessariae, ex his enim uniuersa humani generis salus, propagatioq; dependet: & quæcunq; alia bona ad nuptias pertinent, oratione prosequeris. Deuenies postea ad personas, quæ ad nuptias conuenere, in eisq; uersantur: & quæ nam hæc sint, explicabis. In quo sanè de ipsarum genere, de educatione, de corporum pulchritudine, de ætate, quot fortunæ bona habeant, & quod nam earum studium officiumq; sit, differendū erit. Eas præterea diligentia, uti matrimoniu atq; coniunctio efficeretur, adhibuisse: & quo animo sint nuptiarū causa familiarum, itemq; alieni, & ciuitas ipsa publice. Et matrimoniu planè omnib; curæ esse, ab omnibusq; summo studio coli. Et nuptias cuiuspiā frequēti uirorū mulierūq; cōuentui, & calendarū celebrationi, & ciuitatis solenni festo similes existere. Quæadmodū autem in nuptialib; post reliqua, illud inspicere dignū putamus, uti si ex eadem patria, si ex eodem genere: ita in his quoque eiusmodi orationis partem non minimi faciendam esse duces. Post laudes uerò & laudationes, cohortatio quædam nuptias celebrantibus accedat: ad mutuum inter se studium exercendum, ac ad unum idemq; sentiendum. Eo maximè autem, quod plurima bona ex huiusmodi concordia & amore necessariò contingant, ab uniuersali materia ad singularem propriamq; orationem trahes; uidelicet quod con-

cordia omnibus hominibus est bonorū dux, quod ab ea omnibus maxima commoda proueniūt, incredibiles utilitates proficiscūtur, & potissimē matrimonio coniunctis. Ad quod comprobandum, si à celebri usu non abhorre uolueris, illud Homeri scite dictum tibi adducendum erit: Nul- lum maius bonum, quàm dum uir & uxor con- cordes, et idem sentientes, aedes habitent. Quanto ob eam rem inimici dolore, quantaq; amici uolu- ptate afficiantur. Postremo precibus utēris, ut quàmprimū liberi procreentur, ac in lucem e- dantur: quo eorum nuptias inspicere, Hymenæ- um canere, & eiusmodi orationum conficienda- rum materiam occasionemq; rursus
habere ualeamus.

FINIS.

DEMETRII

DEMETRII PHALEREI

DE MEMBRIS ET INCISIS,
EODEM INTERPRETE.

Quemadmodum poësis metris, uidelicet semimetris, hexametris, uel alijs diuiditur: sic illa, quæ membra uocantur, orationis elocutionem, & ea quæ ordine dicuntur, diuidit & separat, tanquam sermonem quiescere facientia, ac multis modis terminantia. quoniam longus & infinitus propemodum esset, & manifestè dicentem offenderet, ac penè suffocaret. Volunt igitur huiusmodi membra sententiam perficere, et totam quædam aliquando, ueluti Hecataeus in principio historiæ refert: Hecataeus Melisius sic inquit, comprehenditur enim tota sententia à toto membro, & ambo simul finiunt. Interdum etiam membrum, integram non perficit sententiã, sed totum est pars totius sensus, quæ admodum enim totæ partes manus, sicuti digiti, & lacertus, sunt tota manus, cum & ipsa sit alicuius totius pars: & earum partium qualibet propriam circumscriptionem, et proprias partes habeat: sic & aliqua partes sententiæ comprehenduntur, & ipsæ integræ, cum tota aliqua magna sententia existit, ut in principio Anauaseos, hoc est Ascensus Xenophontis, tale est, Darij & Parysatidis filij duo: usq; ad, Iunior autem Cyrus: sententia perfecta est. membra uerò, ipsa in sententia, utraq; sunt duæ partes ipsius. Sententia autem in utroq; finitur, proprium habens finem, ut, Darij & Parysatidis fuerunt filij, habet enim sententiã ipsa in se ipsam
 integri

integritatem quandam, uidelicet, quod Darij & Paryfatidis fuere filij: & similiter alterū membrū, quod Artaxerxes quidem senior, Cyrus autem iunior. Ergo membrum (sicuti diximus) quandam sententiam omnino continebit, aut totam, aut partem totam totū. Oportet autem neque membra perquam longa efficere: quoniam compositio fit sine mensura, aut difficilis ad consequentiam, etenim poetica hexametrum haudquaquam excedit, nisi in paucis admodum alicubi, nam metrum sine mensura planè ridiculum est: & item nos obliuisci, quo in loco uel finiat, uel incipiat, non minus absurdum. In orationibus uero, neque membrorum prolixitas, cum mensura careat, decet: neque itidem paruitas congruit, quoniam compositio illa, quæ arida nuncupatur, eueniret, ut huiusmodi: Vita breuis, ars uero longa, tempus acutū. Compositio enim uarias in partes scissa, in frusta incisa, & facilis ad contemnendum uidetur: quoniam omnia parua simul continentur. Fit etiā aliquando longi membri tempus, sicuti in magnitudinibus, ut Plato inquit: Totum enim hoc omne, huius pars ipse deus accedens, gubernat, simulq; circumdat. Hic sanè sermo unā cum magnitudine membri, nimirum eleuatur, augetur, extollitur. Ob id hexametrum etiā à magnitudine, & heroicum quod Heroas deceat, nominatur. nec mea quidem sententia quispiam Homeri Iliada cum breuibus Archilochi carminibus comparabit. Sicut, Tristata Scytale: &, Quis tuas suspensas reddidit mentes, neq; cum Anacreontis numeris conferet: ut illud, Fer lympham, fer uinum ô puer. hic enim rhythmus ebrij planè senis, non pugnantis herois

tis herois existit. Hac itaq; de causa, longi membri
 aliquando etiam fiet occasio, aliquando uero bre-
 uis itidem dabitur tēpus, nobis scilicet quoddam
 minimum dicentibus, ut Xenophon inquit: Quo-
 27 niam Græci ad Teleboam fluuiū peruenerunt, hic
 27 enim erat non magnus, sed pulcher, nā fluuij par-
 uitas atque uenustas, paruitate & incisione nume-
 27 ri simul apparet. Si autem hoc extendens ita dixis-
 27 set, Hic quidem multis magnitudine minor erat,
 27 pulchritudine non omnes superabat: decentiē nō
 conueniret, fieretq; sermo qui frigidus nuncupa-
 r. Usus autem paruorum membrorum in re graui
 saltem est: quoniam illud quod in pauco multum
 apparet, grauius atque uehementius existit. Incir-
 co Lacones ob grauitatem, breuis sunt sermonis.
 Imperare itidem incisum, & breue esse debet: &
 omnis dominus erga seruum sola syllaba, dum pre-
 cipit, utitur. Supplicare uero, & lamentari, siue do-
 lere, longum erit, preces enim, auctore Homero,
 claudæ rugosæq; sunt, propter tarditatem: hoc est,
 sermonis longitudinem. Nam & senes, ob corpo-
 ris imbecillitatem, in sermone prolixi sunt. Com-
 27 positionis autem breuis exemplum hoc est: Lace-
 27 dæmonij Philippo, Dionysius in Corintho, hic e-
 27 nim sermo sic breuiter dictus, grauior omnino ui-
 27 detur existere, quā si in longum productus ita di-
 27 ceretur, uidelicet: Dionysius cum olim maximus
 27 tyrannus extitisset, quemadmodum tu, priuatus ta-
 27 men nunc Corinthi habitat. Nam oratio quæ
 per plura dicta fuerit, non obiurgationi, sed narra-
 tionis similis uidebitur: uel cuidam potius docenti,
 quā terrorem incutere uolenti. Sic etiam iracun-
 dus, siue furiosus & uehemens sermo, si fuerit ex-
 tensus,

tensus, humilitate deficit, quemadmodū enim feræ ipsas in se contrahentes pugnant: talis etiam quædā sermonis tanquā in spiram deducti, ad grauitatem conuersio. Quæ breuitas in compositione, incisum nominatur, quod sic definiunt: Incisum est membro minus. ut illud quod prædictum est, uidelicet, Dionysius in Corintho: &, Nosce te ipsum: & illud, Sequere Deum: quæ dicta sapientū sunt, Est etiā breuitas apophthegmatica, hoc est, in breuia dicta prolata, & sententiosa, multum enim sensum in exiguum congregare, sapientius est: quemadmodum totius arboris potentia in semine est. Si quis non sententiam in longum produceret, doctrina & exercitatio quædam Rhetoricæ pro sententia uideretur.

DE PERIODIS.

Periodi itaque, eiusmodi membris et incisus inuicē simul positus, constituuntur. Est enim periodus, ex membris & incisus bene conuersis, subiectam sententiam perficientibus, constitutio, ut hoc est: Hos quoad possum defendere constitui, maxime cū putarē legem abrogare, ciuitati conducere, & postea causa Chabrigē filij. Etenim periodus hæc ex tribus membris existens, flexum conuersionēque in fine habet. Aristoteles uero periodum sic definit: Periodus est dictio, principium finemque continens: bene admodum decenterque definiens. Is enim qui periodo utitur, statim præ se fert, quod aliunde incohauerit, ac terminari facit, festinatque ad finem quendam: tanquam cursores dimissi, quibus principio cursus illorum, finis simul repræsentatur. Hinc & periodus ab eo est nominata, quod

1 2   circulari-

circularibus uisjs, quæq; circumdari possunt, est
 assimilata. Ideo si id quod ipsius periodi circula-
 re est, dissoluatur, rursusq; aliter componatur, eæ-
 dem quidem res manebunt, sed periodus amplius
 non erit. Veluti si quispiam superiorem Demo-
 sthenis periodū commutans, sic dixerit: Hos de-
 » fendo, uiri Athenienses, amicus enim mihi est
 » Chabriæ filius. Sed illo multo magis: Ciuitas, cum
 qua me consentire par est, non amplius enim pe-
 riodus inuenitur. Periodi autem generatio, elocu-
 tonis hæc est. Aliqua in seipsam conuersa nomi-
 natur, tanquam se per periodos habens: ut sunt L-
 focratis dicta, Gorgiæ, & Alcidasantis, uæ om-
 nia sunt per continuatas periodos, nihil minus q̄
 Homeri poësis per hexametrum. Quædam uero di-
 uisa uocatur elocutio: quæ in membra soluta, nō
 inuicem admodum coherentia atque compacta,
 ut est illa Hecatai, & Herodoti plurimæ, & tota
 » penitus antiqua elocutio. ipsius exemplū: Heca-
 » tæus Melisius sic incipit. Scribo illa, quæ uera esse
 » existimo. Græcorum enim sermones multi, rudi-
 » culiq; mihi uidentur. Huiusmodi membra, tanq̄
 coaceruatis, seu cumulatjs atq; abiectis rebus, nul-
 lam coniunctionem adminiculumq; habentibus
 assimilata sunt: neq; ut in periodis, sibi inuicem
 auxiliantur. periodorū igitur membra lapidibus
 inhaerentibus, & circularia tecta continentibus si-
 milia sunt. Elocutionis uero solutæ, lapidibus non
 longe disiectis, & non coagminatis & coagmenta-
 tis. Ideo perpolitū aliquid atq; succinctū in se habet
 antiqua elocutio: quemadmodum & antiquorum
 statuarū, in quibus contractio atq; gracilitas, ars pu-
 tabatur, elocutio autem, quæ post hæc secuta est,
 Phidiæ

Phidix operibus, cum & magnitudinem, & diligentiam haberet, assimilata est. Verum orationem neque uniuersam periodis connecti debere, ut Gorgia: neque totam dissolui, ut antiquorum: sed ex ambobus mista esse, approbauerim. nam sic bene admodum apparata, & simplex simul, & ex ambobus suavis, neque ualde uulgaris, neque nimis sophistica erit. Capita enim illorum, qui frequentibus in dicendo periodis utuntur (ueluti eorum qui ebrii sunt) non facile stant: & auditores, quia non uerisimilia audiunt, nauseam patiuntur, aliquando etiam praescij, periodorum finem exclamant, praedicuntque. Minores uero periodi, ex duobus membris componuntur: maiores autem, ex quatuor. Quae quatuor excedunt, periodorum mensuram non retinent. Fiunt etiam aliquae ex tribus membris, & ex solo, quas simplices periodos appellant. Quando enim membrum longitudinem flexumque in fine habuerit, tunc unius membri periodus efficitur, quemadmodum haec: Historiae Herodoti Halicarnassei demonstratio haec est. Rur-
us etiam elocutio manifesta atque perspicua, auditorum mentibus multum luminis praebet. Ex duobus itaque, ex longitudine scilicet, et flexu (qui circa finem est) simplex periodus consistit: ex horum uero altero, nunquam. In compositis autem periodis ultimum membrum, tanquam alia contineat atque comprehendat, longius sit oportet. Nam sic periodus, si grauem longam que desinentiam habuerit, erit magna atque uenusta. At si huiusmodi non fuerit, erit incisa & claudicanti similis. Exemplum ipsius hoc est: Benedicere enim minime pulchrum est, sed illum qui dixerit parem

uerbis

uerbis uitā agere. Periodorū autem tria sunt ge-
 nera: historicum, dialogicum, & rhetoricum. Hi-
 storica quidem periodus est, neque circumducta,
 neque ualde dissoluta, sed in medio amborum: ut
 neque rhetorica, neque inuerisimilis propter cir-
 cumductionem uideatur, & gravitatem habeat, &
 historicum ex simplicitate redoleat. Quemadmo-
 dum est hæc, Darij & Parysatidis fuere: usque ad,
 Junior autem Cyrus. Ipsius repositio, firmæ secu-
 ræq; terminationi similis est. Periodi uero rhetori-
 cæ forma in se ipsam conuersa, circularisq; est: quæ
 & ipsa oris rotunditate, & manus circumductio-
 ne, non sine rhythmo indiget. Quemadmodū hoc
 est: Maxime quidem, cum abrogare legem ciuita-
 ti conducere putarem, postea & Chabriæ filij cau-
 sa, assensi hos quantum in me fuerit, tueri, hæc e-
 nim periodus, ferè statim à principio aliquid in se
 ipsam conuersum habet, ac demonstrans, quod mi-
 nime in simplicem finem terminauerit. Periodus
 autem, qua in dialogo utimur, remissa, atque illa,
 quæ rhetorica appellat, simplicior est, uixq; quod
 sit periodus ostendens, ut est hæc, Heri ad Pirgum
 descendi: usque ad, Quemadmodum nunc pri-
 mum ducentes, Membra enim mutuo, alterum ad
 utrumq; proiecta sunt, ueluti in solutis orationi-
 bus. Et cum desinemus, uix in fine, quod in eo
 (quod dixerimus) sit periodus, cognoscemus. Nam
 dialogorum periodum inter compositionē dictio-
 ne diuisam, & in semetipsam conuersam, scribi o-
 portet, nec non mistam esse, & utrisq; similem. Pe-
 riodorum quidem tot sunt species. Fiant autem
 ex oppositis membris periodi. oppositis uidelicet
 aut rebus, ut, Nauigans quidem per terram, ambu-
 lans

lans autem per mare, aut utriusq; dictione scilicet et rebus: quemadmodum hæc eadem periodus habet, membra uero per nomina solū opposita, huiusmodi sunt. ut ille qui Helenā Herculi comparauit, inquit, quod huic quidem uitam laboriosam ac periculorum amantem condidit, illius aut naturam conspicuam & bello expetendam constituit. Articulus articulo opponitur, & coniunctioni cōiunctio, & similia similibus, aliaq; hunc in modū: Hoc quidem condidit, illi constituit: laboriosam, ad illud, conspicuam: illud etiam, Periculorum amantē, ad illud, Et bello expetendam. & sic unius ad unū, & similis ad simile retributio penitus erit. Sunt etiā membra, quæ cū minime opposita sint, oppositionē quandā ostendūt, eo quod figura contraria scripta sint, quemadmodū illud quod ab Epicharmo poeta ludi gratia scriptum est: Tunc illis mistus erā, tunc nec semotus ab illis. Hoc quidē dicitū nihil habet cōtrarij. tropus autē elocutionis mistus, alicui cū seductione oppositionē facienti similis uideēt. Sed hic forte mouendi rīsus causa, sic opposuit: simulq; ut cū urbanitate oratores mordeat.

DE METRII PHALEREI
PRÆCEPTA DE COMPONEN
dis epistolis, Eodē interprete.

Epistolarū character cū exilitate indigeat, & de ipso dicemus. Artemo legitur, qui Aristotelis epistolas collegit, ac in lucem protulit, eodem modo dialogum & epistolas oportere scribere asserit: eo quod epistola ferè tanquam altera dialogi pars, non tamen omnis esse uideatur.

tur. Nihilò secius opus est, epistolam magis quàm dialogum exornare, nam hic inconsideratè ac improuidè facientem imitatur, illa uero scribitur, & quodammodo dono mittitur. Quis enim ad amicum literas dans, eo dicendi genere utat, quo Aristoteles ad Antipatrum de quodam sene extorrens scribens utitur? dum inquit: Si hic autem ad omnia abiit exilia, adeò ut in patriam ullo pacto redire reuocariq; non possit, perspicuū est neminem ad inferos descendere uolentibus inuidere. Nam qui ita fermocinatur, demonstranti potius quàm loquenti similis uidetur: & solutiones tantopere exiles sunt, ut epistolis nequaquã congruant. Solutio etenim in scriptione est res perobscura. Et illud sanè quod ad imitandum pertinet, non est tam scriptiōnis, quàm certaminis proprium ac peculia re. ueluti in Euthydemo: Quis nam ille erat, o Socrates, qui cum heri in Lycio disputabas? frequēs profecto turba circumstabat. Et paululum procedens, infert: At mihi peregrinus uidebatur, deinde cum quo disputabas, quis nam erat? Omnis enim eiusmodi elocutio, & imitatio, histrionem magis quàm epistolas scribentem decet. Plurimum etiã moralitatis contineat epistola, quemadmodum et dialogus, nam quislibet imaginē sui propè ipsius animi, scribit epistolam. Et ex alio quidem dicendi genere, licet etiã scribentis morem, seu ingenij indolem omnino cognoscere: sed ex nullo alio magis & melius, quàm ex epistola. Magnitudo autem epistolæ, ueluti & elocutio, contrahatur, nam quæ sunt nimis longæ & ad hæc per locutionē tumidiores efficiuntur: quæ profecto reuera epistolæ nō sunt, at opera potius, episto
la

jæ inscriptionem, Saluere, habentia, quemadmo-
 dum Platonis & Thucydidis plurima. Verum cō-
 structione nimirum magis dissoluatur. Nam per
 periodos ire tanquàm non epistolam, sed iudiciũ
 scribentem, supra q̄ dici possit, ridiculum est, & nō
 solum ridiculum, sed & amicitia nequaquã conue-
 niens. In scribendis enim epistolis, illud quod in
 proverbio dicitur, Ficus ficus, sectari ac cōminisci
 oportet. Insuper scire itidem opus est, quod nō so-
 lum elocutio, uerum etiã res quædam sunt episto-
 larum proprie. Itaq; Aristoteles id quod epistolis
 conuenit, earumq; proprium est, uidetur maxime
 cōsecutus esse, non enim inquit hoc tibi scribo, eo
 quod epistolæ non congrueret, nam si quispiã so-
 phismata, & de natura disputationes epistola com-
 plecteret, scriberet quidem, sed epistolã nequaquã.
 In epistola enim quæ breuis, & de re simplici nar-
 ratio esse debet, & simplicibus nominibus confici,
 comitas quædam requirit, atq; festiuitas. Pulchri-
 tudo aut ipsius est, amica benignitas: ac si frequen-
 tia in ea fuerint proverbía, hoc planè scitum, cum
 sit commune, & uulgò satisfaciãt, solum in sit epi-
 stolæ. Qui uero sententias et cohortationes scri-
 bit, non per epistolam, sed per artificium & machi-
 nationem loquenti similis admodum uidetur. A-
 ristoteles sanè & demonstrationibus in modũ fer-
 mē epistolę utitur, sicuti cum uult docere, similiter
 magnis & paruis ciuitatibus benefaciendum esse,
 inquit: Dij utiq; in ambabus æquales sunt, igitur
 quando deæ gratiæ æquales sunt, & apud ambas
 tibi residebunt, ambas beneficio oportet afficere.
 Etenim quod ab ipso demonstratum est, et demon-
 stratio ipsa, epistolarum est propria. Et quoniam

ad ciuitates aliquando, interdum ad reges scribitur, eiusmodi epistolæ sint etiam aliquo modo parum eleuata. Consideranda item est persona, cui scribitur, ut eleuata sit epistola, si opus est. non tamen pro epistola uolumen scribatur: quemadmodum Aristotelis ad Alexandrū epistolæ, & ad Dionis familiares Platonis epistola. Vniuersæ autem ex his duobus characteribus per elocutionem commisceantur epistolæ, ex urbano scilicet & exili. Et de epistola quidem, & de tenui simul characterē, hæc dicta sufficiant. Character autem uitiosus, qui aridus nuncupatur, iuxta exilem iacet: & in tribus fit. In sententia, uti quidam de Xerse inquit: quod descendit cum omnibus suis Xerses, dum enim cum uniuersa Asia dicere debuisset, inquit, Cum omnibus suis, rem admodum diminuit. In dictione, ariditas dicendi, uersatur circa dictionem, quando res magnæ paruis nominibus explicantur, siue enunciantur: quemadmodum de nauali prælio, quod ad Salaminam gestum est, inquit Gadireus, & ueluti quidam de Phalaride tyranno dixit: Quibus enim Phalaris Agrigentinos perturbabat, eisq̄ molestus erat: nam tantā naualem pugnam, et tyranni crudelitatem, per hoc pronomen Quibus, aut per hoc uerbum Perturbabat, ne quæ dicere oportebat: sed per magna nomina & subiecto decentia. In compositione: fit autem aridū in cōpositione dicendi genus, uidelicet quando frequentia fuerint incisa, ut est in Aphorismis: Vita breuis, ars longa, occasio præceps, experimentum fallax, uel quando magna in re clausula fuerit conscisso membro minuta, & non ex pluribus expleta

DE CHARACTERIB. DICENDI.

expleta. quemadmodum quidam Aristidem accusans, quod ad nauale prælium Salaminæ non accesserit, inquit : Sed Ceres ullo haudquaquam inuitatu uocata uenit, & nauale bellū gessit, Aristides autem minime, hæc enim incisio & indecens est, & non opportuna. In alijs tamen huiusmodi concisis & minutis utendum est. Sæpenumero uero in ipsa sententia est frigidum nescio quid, quod nunc peruersam nominamus imitationē. Cōpositio autem concisa, furripit sententiæ licentiam, quemadmodum de coëunte cum muliere mortua dixit quidam; quod non cum ipsa commistus est: quæ planè sententia & cæco (quod aiūt) manifesta est. Sed compositio contracta, rei facultatem aliquo modo furripit: facitq̄, in præsentia nuncupatam, aridam peruersamq̄ imitationem, ex duobus uitijs conflata* ex peruersa quidem imitatione, propter rem: ex arido uero, propter compositionem.

DE CHARACTERIB. DICENDI.

Characteres autem simplices sunt quatuor: humilis, magnificus, iucundus, grauis, & reliqui qui ex his misti sunt. Non omnis omni miscetur: sed iucundus humili & magnifico, & grauis similiter ambobus. Solus autem magnificus humili non miscetur: quia ut oppositi sunt, ita & repugnant. nam supra quàm dici possit contrarij sunt. Quamobrē nonnulli hos duos solum characteres esse opinantur, reliquos duos inter hos existere: iucundum humili magis, grauemq̄ magnifico attriuentes, tanquam iucundus paruitatem quandam & argutiam habeat, grauis uero tumorem &

magnitudinem. Verum huiusmodi sermo ridiculus est. uidemus enim omnes characteres omnibus commistos, præter illos qui inter se contrarij conspiciuntur, uelut Homeri carmina, & Platonis, & Xenophontis, & Herodoti, ac aliorum plurimorum oratio, quæ multam magnificentiam commistam, multamq; grauitatem ac uenustatem habet. Tanta erit igitur characterum copia, quanta superius dictum est.

Polyæni

POLYAENI MILITARIA,
Eodem Interprete.

Ictorem contra Perſas & Parthos, ſacraſſimi Reges Antonine & Vere, uobis Dñj immortales & uirtus ueſtra, ac Romanorum fortitudo præſtabũt. Quorũ ope ſemper, & antè, et nunc, in occurrentibus bellis et prælijs uincere conſueuiſtis. Ego autem uir Macedo, cui patrium eſt Perſas dimicantes poſſe ſuperare, atq; proſternere, in præſenti tempore, dum nõ ſine bello ſymbolo uobis uſui eſſe cupio, nõ omnino à militiæ munere uacabo, quod ſi mihi per uires liceret, ac corpus uigeret, cum maxima promptitudine atq; alacritate miles effectus ſub uexillo mererem, & robore Macedonico ſanè uterer. Verum cum ætate, ut uidetis, prouectus ſim, niſi ſecius tamè nunc etiam militiæ expers, non penitus derelinquar. Nam ſcientiæ diſciplinæq; militaris uaticæ hæc affero, quæcunq; præſcis temporib. ſtrategemata contigere. Quæ proſecto non ſolũ uobis ipſis q̄ plurimam rerum à ueterib. geſtarum experienciã ſuggerent, ſed ijs etiam qui à uobis cum copijs bellorũ duces præfecti q̄ mittuntur, ſiue decem millibus præſint, ſiue millibus, ſiue ſexcentis imperent, ſiue quoſcũq; alios armorum principatus obtineant, ſi antiquorũ recte factorũ uirtutes artesq; didicerint, maximum uſum ſuppeditabunt. Quando enim quiſpiam uiribus uſus, pugnãtes hoſtes fuderit, proſligaueritq; fortitudo æſtimatur. Si uero ſine prælio, arte & dolo uictor euãſerit, conſilij probitas perpenditur, atq;

laudatur, quoniam grauissimorum imperatorum præcipua sapientia, uirtusq; eximia habetur, sine periculo atq; discrimine uictoriam adipisci. Optimum itaq; est, in ipsa acie excogitare, quo pacto animi sententia uincendi rationem attrahat, præocupato dimicationis sine. Quod & Homerus mihi uidetur consulere, quando enim sæpius canit, Si ue dolo, siue ui: nil aliud præcipit, quam ut artibus Strategematū innixi, eis aduersus hostes utamur. Quæ si parum processerint, tunc ad uirtutē confugiendum, ac corporibus periclitandum esse. Primum igitur Sisyphum Aeoli filium apud Græcos deceptione & dolo usum fuisse, memoriæ proditum est. Quod fermè testatur Homerus:

Sisyphus hic fuerat, quo non præstantior alter

Et reperire dolos, & fallere fraudibus omnes.

Deinde Autolycū à Mercurio furatum, decipiendi fallaciam æmulatum ferunt, & hoc etiam Homeri testimonio comprobatur:

Autolycū, & natos Parnassi in sede morantes,

Insignem probitate patrem cum matris adisset:

Mortales inter Maiaë qui munere nati,

Et fraude, & furtis fuerat mira arte decorus.

Ego uero Proteum, quem in tam uarias, tamq; multiplices animantium atq; arborum species mutatum prædicant, tot nunquam figuras sumpsisse putauerim. Verum huiusmodi mutationes ex inuentis ac machinationibus, quibus abundabat, Homerus est fabulatus. propterea quod in superandis omnibus, quos uellet, fallacia, qua facile cæteros antecellebat, nimirum plurimum poterat. Scimus itē Vlysses doli sapientia gloriari solitū:

Quē celebrāt homines, ego sum Laërtis Vlysses,

Fraude

Fraude dolis' que potens, fama super æthera
notus.

Et heroës ei profecto Troianam uictoriam ascri-
psere:

Consilijs euerfa tuis sunt moenia Troiæ.

Quod alibi etiam alij testantur: Vlyffis scilicet con-
filio, subdola loquendi facundia, ac decipiendi ar-
te, Ilium captum fuisse. & Strategemata, quibus
aduersus hostes usus est, sapius ab Homero cele-
brantur:

Flagra inhonesta tulit, proprio domitus' que
flagello:

cum ad hostes transfugisse simulauerat. Equum ite-
dem ligneum, quem auxilio Mineruæ Epæum fa-
bricasse aiunt, Vlyffis militare consiliū planè fuis-
se contenderim. Vt in quoq;, & uinum, torremq;,
nec non arietem, Strategemata contra Cyclopem,
non perperâ, immo recte (mea quidem sententia)
quispiam appellauerit, Ceram in super, obturandis
fociorum auribus illitâ, ipsumq; stantem nauis ma-
lo alligatum, quid aliud quàm uafum sanè consi-
lium ad euitandâ perniciosam Sirenū cantilenam
extitisse censuerimus? Quid de mendici pera dice-
mus: ac de ijs omnibus, quæ erga Eumæum Pene-
lopemq; fingebat:

Falsa loqui norat complura, simillima ueris.

Ipsam præterea cū Iro fuisse luctatū, & ex fumo ar-
ma transposuisse, adolescentibus procis ebrietati
incumbentibus, arcūq; à forib. intendisse, nonne
hæc omnia Strategemata aduersus hostes extitisse
affirmandū est? Verū in ijs & reliquis id genus do-
cendis, Homerus sufficiat. Non omittendū tamen
uiderur,

uidetur, quale quantum que fuerit & illud Vlyſſis
 strategema, quod à tragœdis est decantatum: Pala
 » medem uidelicet in iudiciali ſeniorum foro Vlyſ-
 » ſes uicit, cum eius tentorio barbaricum aurū clam
 » ſuppoſuiſſet; et ſapientiffimus ille Græcorum om-
 » nium, dolo & conſilij calliditate atque uerſutia in
 » proditiōis crimine deprehenſus eſt. Sed quæ ad
 » tragœdos pertinent, ſatis ſit Scena ad ea demon-
 » ſtranda. Ego enim ex hiſtoria res geſtas, quæ præ-
 » clara aliqua facinora militaria aduerſus hoſtes con-
 » tinent, ac memoratu digna uidentur, collegi: in
 » quibus percenſendis, breuem cuiuſlibet mentio-
 » nem faciam. Vnuerſus autem ordo in octo uolu-
 » mina ſtrategematum noningentorum, quæ
 » à Baccho primordium auſpicantur,
 » redactus eſt.

M. Antoni

Mr ANTONII ANTIMACHI

DE LITERARVM GRAECARVM

laudibus Oratio, in Ferrariensi

Gymnasio publicè habita.

IN degenda hominum uita, si qui alicui prodesse conantur, quantopere laudandi sint, spectatissimi uiri, non uos praeterire crediderim: cum & ingenij acumine, & longo rerum usu praestetis: ac doctrina atque prudentia antecellatis. Qui uero publice utilitati consulunt, ac non solum sibi, sed & patriae, & amicis, ac humanae societati sese natos arbitrantur, quanto laudum praconio extolli mereantur, itidem uos non ignorare existimauerim. A qua sane animi sententia cum nec ab ineunte aetate, nec etiam postquam nostra canescere coepit oratio, unquam abhorruerimus: nihil praclarior, nihil commodius, nihil conducibilior, atque praestantius in toto uitae cursu esse duxerimus, nihilque magis ex animo unquam optauerimus, quam plurimis benefacere, ac de omnibus pro uiribus meis (modo daretur occasio) bene mereri, amicorum precibus (quorum beneuolentiae aliquid recusare, non solum turpe, sed propemodum nefarium uidebatur) & cohortationibus huius celebratissimi Gymnasij instauratoris Lodouici Bonacioli, uiri plane in omni scientiarum & uirtutum genere eminentissimi (cui ex isto hominum flore, qui uiuunt, paucos admodum pares inuenias) non spe honoris, aut gloriae, cui sapiens quisque semper studuit,

n duit,

duit, nec lucri cupiditate, sed potius quo id quod animo habebā, re facilius præstare possem, Græcè profitendū publicum munus non inuiti suscepimus. Eo itaq; consilio huc accessimus, ut quæ ad communem Græcè discere cupientium utilitatē spectare uidētur, diceremus, ac de literarum Græcarum laudibus uerba faceremus: nō quod ea dicendi facundia, is uerborum ornatus, ea eloquentiæ uis, atq; is demū orationis thesaurus & splendor, qui tam magno onerī sustinendo par esset, ac tantæ rei dignitas postularret, necnon tot clarissimorū uirorum conspectus mihi multo iucundissimus mereretur, in me reperiatur: sed ut fretus humanitate uestra, qua erga omnes qui uirtutib; innituntur, uti consueuistis, huiusmodi opus aggrediā, ac propositam rem pro tenuitate ingenij mei persequar. Cuius planè tanta est magnitudo atq; præstantia, ut nemini uel medio critè erudito deesse possit oratio. Sed in exitu inueniēdo maior omnino, q̄ in initio inchoando dicere uolenti se offert difficultas. Tanta est profecto literarū Græcarum, amplissimi uiri, dignitas, & tāta dignitati coniuncta utilitas (quarum notas antiquissimis temporibus seu Cadmo, siue Danao autoribus, siue Orpheo admonente, Græcos habuisse, memoriæ proditum est) ut eæ non solum apud illos, qui cæteras gentes atque nationes barbaras appellabant, uerū etiam apud barbaros ipsos maximo in usu fuerint, & ab ortu ad occasum usq; peruasent. quando Druides Gallo- rum religiosos in publicis priuatisq; rationibus literis Græcis usos fuisse constat: & Romanorum temporibus in Eluetiorum castris tabulas reper-

las repertas esse literis Græcis cōfectas, & ad Cæsarem perlatas, ex historiarum lectione latè admodum patet. Quibus in tabulis ratio cōfecta erat, qui numerus domo exisset, eorum qui arma ferre possent: & item separatim pueri, senes, mulieresq̃. Brachmanas itidē (è quorum numero celeberrimus Calanus ille fuit) & Gymnosophistas Indorum sapientes, easdem in usu habuisse, easdem Indorum ipsorum regem Phraotem calluisse, compertum est. Apud Romanos uerò quanto in precio, quanto in honore, semper sint habitæ (cùm penè eadem à principio cum Latinis fuerint, eas in Latium afferente Nicostрата) etiam me tacente, uel facillimè potestis intelligere. Nullum enim studiorum genus, quod aliqua sapientiæ luce præfulgeat, nullas prorsus ingenuas disciplinas esse comperio, quæ non è Græcorū fontibus emanauerint: Latinosq̃ in omnibus liberalibus artibus illorū secutos imitatosq̃ fuisse uestigia. Nam si à Grammatica exordiri uoluerimus, cuius in uentor è ij qui eam rem diligentius peruestigarunt, Mercurium ferunt: sine qua ad nullum scientiæ gradum peruenire ualemus, cùm ea duce orationis congruitatem assequamur, ac ad alias scientias faciles aditus adipiscamur, nonne eam totam à Græcis habere fatebimur? Quid de Poëtica, quæ tantopere diuinitatis est particeps, ut summus ipse rerum omnium opifex statim penè à mundo, uerbo, nō manibus condito, sua mysteria per eam literarum monumentis mādari uoluerit, dicemus? Quid de Oratoria facultate, ac flexianima omniū regina rerū oratione, quæ motus animorum quò uult impel-

lit, loquemur? Quid de Dialectica, quæ differen-
 di artem aperit, uerumq; à falso segregat, ac nos
 ad ueritatem ducit, sentiemus? Quid de Philoso-
 phia, legum inuentrice, morum disciplinarumq;
 magistra, quæ bene beateq; uiuendi rationes de-
 monstrat, ac dijudicatio bonorum & malorū sine,
 quid fugiendum, quid ue expetendū sit, propo-
 nit, ad sedandos animi affectus atq; perturbatio-
 nes plurimum ualet, naturæ secreta rimatur, re-
 rum omnium causas perscrutatur, humana de-
 spicit, cogitansq; cœlestia, hæc nostra et exigua
 & minima contemnit, immortalitatem animæ
 docet, ac nos Deo optimo maximo, ad summam
 cuius intelligentiam consideratione nos ducit
 (quantum homini licet) quàm simillimos efficit,
 iudicabimus? Quid de Medicina, reliquarum ar-
 tium parente atq; educatrice, & altrice, quæ uni-
 uersas sciētias complectitur, singulas disciplinas
 cogitatione prosequitur, rerum omnium cogni-
 tionem nutritur & continet, ac humanæ uitæ
 conseruandæ, nec non extincta morbis corpora
 ab inferis penè reuocandi potestatem habet, ro-
 gati respōdebimus: nōne hæc omnia nos à Gre-
 cis mutuatos esse (nisi ingrati nūcupari uelimus)
 confitebimur? quando ab ipsis & Mathematicas
 accepimus. Nam Arithmeticam reliquarum du-
 cem, ex cuius numeris animam creati, ac singula
 constare Pythagorici sentiebant, et quaternariū
 numerum (in quo prima solida demonstratio in-
 uenitur) rerum omnium opificem causamq; esse
 affirmabant, quod ab eo tanquam à radice atque
 principio cuncta dependerēt: ac Geometricam,
 quæ cum superiori adeò connexa colligataq; est,
 ut sine

ut sine ea haudquaquam uideatur posse consistere, cum punctum referatur monadi, linea autem numero binario, ab aliquo ad aliquid, et trinario conueniat superficies: qua (dum eius lineamentis, formis, interuallis ac magnitudinibus utimur) mare, terras, cœlūq; metimur, quin à Grecis susceperimus, nemo (ut opinor) uel impudentissimus negauerit. Musicam uero à Mercurio numeris, uocibus, & modis inuentam, quam ueteres omne continere dixerunt, eo quod eorum quæ sunt, absq; symmetria & analogia nihil existat, nec etiam aliquid eorum quæ fiunt, si absq; cōgrua symmetria atq; analogia confectū fuerit, unquam bene habeat, siue arte fabricatū fuerit, seu natura comparatum, siue sensu comprehendatur, seu solius intelligentiæ speculatione percipiatur: quæ duo nimirum in musica (totius harmoniæ) reperiuntur, ex cuius cognitione harmoniæ mundi rationem conijcimus. & item Astronomiam (cuius scientiam Chaldæi diuturna siderum obseruatione putantur effecisse) quæ temporū uarietates, totius anni ordinem, astrorum influxus, ortus, obitus, traiectiones, motusq; stellarum, ac cœli meatus conuersionemq; explicat, quid cuiq; euenturum sit prædicit, Græcorum beneficio (quibus tantum debemus) Latinos itidem habere fatendum est. Nec mea quidem sententia, ullus adeò peruicax, adeò obstinatæ mentis, duræq; ceruicis, ac tam peruersi iudicij reperitur, qui aliquo modo id audeat inficiari. Ex quibus omnibus sanè rebus quanta hominibus commoda, quætæ utilitates humano generi, quot honores proueniāt, nō meū est dicere, cum res ipsa

n 3 per se

per se loquatur. Ideo nō est, quod uos (qui incredibili discendi cupiditate ardetis) ad huiusmodi literarum studia, ex quibus maximos atq; uberimos fructus percipietis, nisi uobis ipsis deesse uolueritis, cohortemur. Currētes enim incitare uidetur absurdū, cum tantæ, sicuti accepistis, dignitatis, honoris, cōmoditatis, splēdoris, utilitatis atq; præstatiæ sint, ut unusquisque qui in bonarū artium studijs proficere exoptat, eas uelut nolit cogatur expetere, præsertim cum illis qui eas consecuti fuerint, maxima præmia non sine nominis celebritate proponantur, amplissimi honores non absq; immortalitatis gloria referuntur. Reliquum est, ut demonstrata tantæ rei maiestate (ex qua, ut intellexistis, innumerabilia mortalibus bona pariuntur, & ad homines confluunt) in ea comparanda operam, curam, diligentiam, industriam, ac studium deniq; meū, uobis pollicear. Quæ omnia sine ulla laboris, aut temporis intermissione, me libentissimè præstaturum spondeo: nec aliqua in re, quæ in discendo usui uel commodo esse possit, me uobis unquam defuturum recipio. Quod cum contigerit, Bonaciolo, uiro non minori experientia quàm doctrina ornatissimo, ac (ut supra memorauimus) omnibus egregijs animi dotibus atque uirtutibus undecunq; refertissimo, qui huius clarissimi Gymnasij non minus ornamento, quàm utilitati semper studet, me Hercule uelim referatur acceptum: eo quod ipse omnium unus procurauerit, effeceritq; (ne quod uerum est inficiemur) ut Græcè prohtendi munus obierimus. Ago in super humanitati omnium uestræ, si non quas debeo,